

YKSI SYY ON OPINTOALA - HUMANISTIEN REPRESENTOINTI UUTISMEDIOISSA

Veera Takula
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Veera Takula	
Työn nimi <i>Yksi syy on opintoala -- Humanistien representointi uutismedioissa</i>	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 38
<p>Tiivistelmä</p> <p>Humanistien tarpeellisuutta yhteiskunnassa ja heidän työllistymistään on puitu mediassa jo pitkään. Miellipiteet humanisteista ja humanistisista aloista ovat erilaisia ja aiheista kerrotaan eri tavoin, painottaen erilaisia asioita. Erilaiset puhetaavat ja esitystavat luovat erilaisia mielikuvia ja näkemyksiä, jolloin puhujalla ja kirjoittajalla on valta määrittellä nämä stereotyyppit, joita teksti luo. Tässä tutkimuksessa on tavoitteena selvittää, miten humanisteja kuvataan uutismedioissa representaatioiden ja diskurssien kautta.</p> <p>Tutkimukseni teoreettinen viitekehys pohjautuu kriittiseen diskurssintutkimukseen, jossa tutkitaan diskurssien lisäksi myös vallankäytön näkökulmaa. Kriittisen diskurssintutkimuksen tavoitteena on nähdä myös aiheen yhteiskunnallinen merkitys. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Miten humanisteja representoidaan mediassa? ja 2. Minkälaisia diskursseja aineistossa esiintyy?</p> <p>Käytän tutkimuksessani käsitettä diskurssit, joilla tarkoitan erilaisia puhetapoja ja valintoja, joita tekstissä tehdään. Keskeinen käsite tutkimuksessani on myös representaatio. Representaatiolla tarkoitetaan sitä, miten tilanteita kuvataan, keitä tilanteissa esiintyy ja miltä kannalta ne kuvataan. Representaatioiden kautta voidaan selvittää se, mitä kerrotaan ja mitä jätetään kertomatta. Näihin asioihin vaikuttavat muun muassa toimittajien valinnat.</p> <p>Aineistoni koostuu eri uutismedioiden kahdestakymmenestä uutistekstistä, jotka on julkaistu 2019–2022. Aineisto valikoitui sen antaman aineistomassan mukaan ja se on valittu avainsanojen <i>humanisti</i>, <i>humanismi</i> ja <i>humanistiset tieteet</i> tai näiden taivutusmuotojen mukaan.</p> <p>Tutkimuksesta käy ilmi, että humanistien representaatiot jaetaan kolmeen eri representaatioryhmään, joita ovat: humanistit työttömänä, humanistiset alat resurssipulassa ja humanistit vastaan teknilliset alat. Tutkimuksesta voidaan havaita kolme erilaista diskurssia, jotka nimesin huolidiskurssiksi, uradiskurssiksi ja talousdiskurssiksi. Näiden representaatioiden ja diskurssien kautta humanisteja kuvataan uutisaineistossa melko negatiiviseen sävyyn, korostaen humanistien työttömyyttä ja alojen matalapalkkaisuutta.</p>	
Asiasanat humanisti, humanismi, media, kriittinen diskurssintutkimus, representaatio, diskurssit	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Aiempi tutkimus	3
1.2	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
2.1	Diskurssintutkimus.....	5
2.2	Kriittinen diskurssintutkimus	6
2.3	Valta ja median vallankäyttö.....	8
2.4	Diskurssi ja diskurssit.....	10
2.5	Representaatio	11
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	13
3.1	Tutkimuksen aineisto	13
3.2	Tutkimuksen menetelmät	14
4	ANALYYSI	16
4.1	Humanistien representaatiot.....	16
4.1.1	Humanisti työttömänä.....	16
4.1.2	Humanistiset alat resurssipulassa.....	19
4.1.3	Humanistit vastaan teknilliset alat	21
4.2	Diskurssit.....	23
4.2.1	Huolidiskurssi.....	23
4.2.2	Uradiskurssi	26
4.2.3	Talousdiskurssi	28
5	PÄÄTÄNTÖ	31
5.1	Tulokset	31
5.2	Pohdinta	33
	LÄHTEET	37

LIITTEET

1 JOHDANTO

Humanistien työllistymistä ja alan tarpeellisuutta on tutkittu ja puitu mediassa jo pitkään. Tutkimusten mukaan humanistisilta aloilta valmistuneille ennustetaan huonoa työllistymistä ja arvostus on heikompaa kuin lääkäriellä tai juristilla. Humanistisen alan korkeakoulutuksen arvioinnin mukaan humanisti työllistyy 10 % heikommin, kuin tekniseltä tai kaupalliselta alalta valmistunut. (Pyykkö, Tolonen, Levä, Mahlamäki-Kultanen, Pantermöller, Pettersson, Saarinen & Huusko 2019: 4.) Yhteiskunnan taloudellinen muutos on vaikuttanut myös yliopistoihin ja tutkimukseen, varsinkin niiden rahoitukseen. Tämän vuoksi humanististen alojen hyödyllisyydestä on käyty keskustelua, niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa. Mielenkiinnokkaita on humanististen tieteiden tärkeydestä vaihtelevat. Tärkeimpänä seikkana pidetään kuitenkin tieteenalan ymmärrystä ihmisestä ja yhteiskunnasta, historian ja menneisyyden ymmärtämisestä sekä yleissivistyksen laajentamista. (Heikkilä & Niiniluoto 2016: 9–10, 24.)

Humanistiset alat ovat olleet Suomessa huipputasolla jo vuosisatojen ajan. Humanistiset tieteet ovat muovanneet suomalaisten ajattelutapaa ja arvoja pitkään ja niiden merkitys yhteiskunnalle on tärkeä. Alat kulkevat tiiviissä yhteistyössä hyvinvoinnin ja demokratian kanssa toimien kielenä sivistykselle. (Heikkilä & Niiniluoto 2016: 8–10.) Humanistiset alat ovat siis murroksessa, sillä teknologiavoittoisuus ja tulostavoitteellisuus on noussut arvojen, vuorovaikutuksen ja ihmisyyden edelle. Globalisaatio tuo tullessaan monenlaisia mahdollisuuksia ja valtaa vaikuttaa yhteiskunnan ja ihmisyyden tulevaisuuteen (Heikkilä & Niiniluoto 2016: 7). Monet kuitenkin mahdollisesti ajattelevat, että tulevaisuus on teknologiassa, ja unohtavat tyystin ihmisyyden ja sen merkityksen. Humanistien tulevaisuus on epäselvä ja sen merkityksen hiipumisen haitoista ei voi sanoa etukäteen.

Tässä tutkimuksessa on olennaisena osana selvittää se, miten humanisteja representoidaan mediassa ja minkälaista kuvaa media luo humanisteista. Tämän lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään, minkälaisen diskurssin kautta humanisteista uutisoidaan. Humanistilla tarkoitetaan tässä kontekstissa humanististen tieteiden tutkijaa tai opiskelijaa, vaikka käsitteellä voidaan tarkoittaa myös humanistisen aatteen kannattajaa (KS = Kielitoimiston sanakirja 2023). Tutkimuksessa tutkitaan erilaisia

uutisaineistoja kriittisen diskurssintutkimuksen keinoin ja pyritään selvittämään erilaisia representaatioita ja diskursseja, joita aiheesta nousee esiin.

Media voi luoda tietynlaista kuvaa asioista ja ilmiöistä. Se, mitä uutisoidaan ja miten voi vaikuttaa erilaisiin käsityksiin eri aiheista. Medianlukutaidon merkitystä korostetaan esimerkiksi kouluinstituutiossa ja tietynlaiset sanastot ohjaavat lukijaansa muottiin ja tietynlaiseen maailmankatsomukseen (Silvennoinen 2015). Tästä syystä median vastuu on merkittävä erilaisten stereotyyppien ja yhteiskunnan eriarvoisuuden rikkomisessa.

Tutkimuksen aineistoksi on valittu levikiltään eri kokoisia uutismedioita, jotka ovat kuitenkin Suomessa yleisesti tunnettuja. Aineisto käsittelee niin sanoma- kuin iltapäivälehtiä laajemman kokonaiskuvan saamiseksi. Helsingin yliopiston tekemän tutkimuksen perusteella vuonna 2021 luotettavimmaksi uutismediaksi on äänestetty Yleisradio (Matikainen, Ojala, Horowitz & Jääsaari 2021). Myös Media-alan tutkimussäätiön mukaan vuonna 2022 luotettavin media on Yleisradio. Tämän jälkeen aineistona käytettävistä uutismedioista tulevat Helsingin Sanomat, MTV Uutiset, Ilta-Sanomat kyseisessä järjestyksessä. (Media-alan tutkimussäätiö 2022.) Tutkimuksen aineisto on valikoitunut osittain näiden luotettavaksi koettujen uutismedioiden kautta, mutta mukaan on valittu myös levikiltään laajoja uutismedioita.

Uutisteksti on kaikille avoin ja mahdollisesti päivittäinen keino tietää maailmasta ja yhteiskunnasta lisää. Uutisen valta on merkittävä, sillä uutisen tulisi olla tekstilajina luotettava ja ajankohtaista tietoa levittävä (Cotter 2010: 136). Uutisjournalistit määrittävät aiheet, joista kirjoittavat ja luovat mediaa niiden mukaan. Uutisia luetaan paljon ja uutiset jakavat luotettavaksi koettua tietoa maailmasta ja yhteiskunnasta.

Journalistit kuvaavat todellisuutta, mutta myös luovat sitä. Journalistin tehtävänä on kertoa asioista todenmukaisesti, mutta arvomaailma voi vaikuttaa journalistisiin valintoihin. Asioiden tärkeyttä ja vaikuttavuutta voidaan kuvata erilaisin painotuksin ja valitsemalla uutisiin tietynlaisia aiheita. Journalistin tehtävä ei kuitenkaan ole kertoa sitä, mitä mieltä uutisaiheista tulisi olla. (Kuutti 2015: 11–18.)

Tässä tutkimuksessa pyritään siis selvittämään, minkälaisia representaatioita humanisteista luodaan ja minkälaisen diskurssien ympärillä aihe esitetään uutisissa. Uutismediaa pidetään luotettavana ja asiapitoisena, mutta median vaikutusta ihmisiin ei voi täysin ennustaa. Journalistit tekevät siis tärkeitä valintoja valitessaan uutisaiheissa esiintyviä representaatioita ja diskursseja. Jotkin aiheet voivat näkyä mediassa enemmän kuin toiset ja uutisointi saattaa luoda ihmisille tiettyjä ajatuksia ja stereotyyppioita aiheista, joista he eivät tiedä.

1.1 Aiempi tutkimus

Humanisteja on tutkittu Suomessa varsin vähän. Aiemmin Suomessa on tutkittu esimerkiksi humanistien työllistymistä suhteessa toisiin aloihin (Pyykkö ym. 2019). Humanistien työllistymisen tutkimuksesta on kuitenkin puuttunut se näkökulma, miten humanistit näkevät itse itsensä ja se, antaako media liikaa arvoa työllistymiselle tutkimusalan tärkeyttä ja sen yhteiskunnallista merkitystä pohtiessa.

Kansainvälistä tutkimusta aiheesta on tehnyt esimerkiksi Sanne Knudsen (2017). Hän on tutkinut humanistien kuvausta tanskalaisessa mediassa kehysanalyysin kautta artikkelissaan ”Thinking inside the frame: A framing analysis of the humanities in Danish print news media” (Knudsen 2017). Knudsenin tutkimuksesta käy ilmi, että 75 % mediasta kuvaa humanistisen tieteen määritelmän vajaan ja pitää humanistisia aloja esimerkiksi hyödyttömänä, mutta 25 % kuvaa asiaa neutraalisti. Tutkimus osoitti, että media luo negatiivista kuvaa humanistisista tieteistä, tietämättä kuitenkaan täysin, mistä humanistisessa tutkimuksessa on edes kyse. Kehystutkimuksen merkittävimmät kehykset ovat humanististen alojen yhteiskunnallinen ja taloudellinen tärkeys ja se, miten humanisteja osataan määritellä. Tutkimuksesta käy ilmi, että humanististen alojen määrittelyssä on puutteita, eikä kaikkea osata tulkita humanistiseksi alaksi. (Knudsen 2017).

Tutkijoita uutismedioissa on tutkittu kansainvälisesti esimerkiksi Saksassa. Annika Summ ja Anna-Maria Volpers (2016) ovat tutkineet tutkijoita ja eri tutkimusaloja saksalaisissa uutismedioissa. Humanististen alojen arvoa ja sen mittaamista verrattuna toisiin aloihin on tutkinut Eleonore Belvidore Iso-Britanniasta (2014). Belvidoren tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millä mittareilla tietyt taloudelliset lahjoitukset ja rahoitukset jaetaan ja miten humanististen alojen arvoa mitataan. Suomessa kieli-tieteellistä tutkimusta humanistien representoinnista ei ole kuitenkaan saatavilla, joten tämä tutkimus pyrkii täyttämään tutkimusaukon.

Jaana Kinnari (2012) on tutkinut humanistien kokemaa identiteettiä kriittisen diskurssitutkimuksen keinoin. Tässä tutkimuksessa Kinnari sivuutti hieman median ja muiden ihmisten luomaa kokemusta humanisteista, mutta tutkimuksen pääpaino on humanistin oman identiteetin kokemus. Kinnarin tutkimuksesta käy ilmi, että humanistit mielsivät oman identiteettinsä monesti negatiiviseen sävyyn, esimerkiksi yhteiskunnan kannalta turhaksi tai työttömäksi. Kuitenkin osassa aineistoa näkyi se, että osa piti itseään jollain tavoin sankarillisena, esimerkiksi saadessaan työpaikan. Tutkimuksessa käy myös ilmi, että osa humanisteista ei myöntänyt kuuluvansa humanistiryhmään sen saaman arvostelun vuoksi. (Kinnari 2012: 76–78.)

Humanistisia aloja kuvataan aiemman tutkimuksen mukaan mediassa melko negatiiviseen sävyyn, mutta lopulta humanistien määrittelyssä on havaittavissa puutteita, eivätkä kaikki tiedä käsitteen määritelmää. Tämän lisäksi Suomessa on tehty

tutkimusta siitä, miten humanistit kokevat itse itsensä. Korpustutkimuksessa käy ilmi, että humanisti kokevat olevansa melko turhia yhteiskunnan kannalta. Näiden aiempien tutkimustulosten perusteella hypoteesini on, että humanistit saatetaan esittää suomalaisessa uutismediassa melko negatiiviseen sävyyn ja positiivisia uutisia saatetaan olla haastava löytää.

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten media kuvaa humanisteja ja minkälaisien näkökulmien kautta se tehdään. Tutkimuksessa käsitellään median vaikutusvaltaa ja sitä, mitä asioita mediassa kerrotaan ja mitä jätetään kertomatta.

Tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Miten humanisteja representoidaan mediassa?
- 2) Minkälaisia diskursseja aineistossa esiintyy?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tavoitteena on selvittää, minkä representaatioiden kautta humanisteja kuvataan mediassa. Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkoituksena on etsiä diskursseja, joita aineistosta nousee esiin. Diskurssien kautta voidaan luoda tietynlainen ilmapiiri uutiselle ja tässä tutkimuksessa on tarkoituksena selvittää tietynlaiset diskurssit, joiden pohjalta uutisia kirjoitetaan. Uutisteksti on aineistona monimuotoinen ja osittain heterogeeninen. Journalistin ja uutistoimistojen valitsemat aiheet ja niiden näkökulmat ohjaavat uutisointia tiettyihin suuntiin. Tämän vuoksi aineistosta voidaan havaita erilaisia representaatioita ja diskursseja, joiden kautta uutisaiheesta kerrotaan.

Tutkielman alussa esitellään tutkimuksen teoreettinen viitekehys eli diskurssintutkimus, tarkemmin ottaen kriittinen diskurssintutkimus ja keskeisimmät käsitteet eli valta, diskurssi ja representaatio. Tämän jälkeen tutkielmassa esitetään aineistonkeruutavat ja käydään läpi aineiston analyysimenetelmää. Tästä luvusta löytyvät myös tutkimuksen etiikkaan liittyvät kysymykset ja vastaukset. Näiden jälkeen esitetään tutkimusaineiston analyysi ja tutkimustulokset. Sen jälkeen luvussa 5 perehdytään tutkimuksen tulosten sanalliseen arviointiin ja päätelmiin, nostetaan esiin analyysin antama yhteiskunnallinen tieto, verrataan tutkimusta aiempiin samankaltaisiin tutkimuksiin sekä käydään läpi jatkotutkimusaiheita.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä toimii diskurssintutkimus, tarkemmin ottaen kriittinen diskurssintutkimus. Alussa kerron diskurssintutkimuksesta yleisesti ja sen jälkeen yksityiskohtaisemmin kriittisestä diskurssintutkimuksesta.

Oleellisena osana kriittiseen diskurssintutkimukseen liittyy valta ja tässä tapauksessa median vallankäyttö, jonka teoriapohjaa avaan tässä kappaleessa enemmän. Tutkimuskysymysten kannalta olennaiset käsitteet diskurssi ja representaatio määritellään myös teoreettisen viitekehysten yhteydessä.

2.1 Diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus on teoreettisena viitekehysenä tutkimusta ohjaava lähestymistapa, jonka keskiössä ovat tutkimuskysymykset ja niiden muotoilu. Diskurssintutkimusta voidaan käyttää analyysitapana silloin, kun tarkoituksena on tutkia kielenkäytössä rakentuvaa sosiaalista todellisuutta. (Potinkara, Raippalinna & Turunen 2022: 346.)

Diskurssintutkimus on teoreettis-menetelmällinen tutkimussuuntaus, jossa tutkitaan kielenkäytön ja yhteiskunnan välisiä suhteita ja merkityksiä (Haapanen, Kääntä & Lehti 2018: 5). Diskurssintutkimus nojaa käsityksensä funktionaaliseen kielikäsitteeseen, jonka mukaan kielelliset merkitykset ovat tilannesidonnaisia ja ne syntyvät vuorovaikutustilanteissa. Tämän kielikäsitteen mukaan on mahdollista valita, miten kieltä käyttää missäkin tilanteessa. Diskurssintutkimus linkittyy kielenkäytön sosiaalisuuteen, ja koska kielenkäyttö on sosiaalista, se on myös tilanteista ja vaihtelee ajan ja paikan mukaan. Diskurssintutkimuksessa valintoja tehdään kielellisten, sosiaalisten ja diskursiivisten merkitysjärjestelmien tasolla. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 7-8.)

Diskurssintutkimusta on erilaista ja teoriasuuntaukselle on olemassa monia erilaisia versioita. Osa diskurssintutkimuksesta käsittelee tekstiä ja osa erilaisia lähestymistapoja, joita diskurssintutkimuksessa etsitään. Esimerkiksi yhteiskuntatieteelliset diskurssintutkimukset käsittelevät usein erilaisia lähestymistapoja, mutta eivät tekstin kieltä. Faircloughin (2003) mielestä tämä ei ole kuitenkaan niin yksiselitteistä, vaan diskurssintutkimuksessa olisi hyvä ottaa huomioon niin teksti kuin lähestymistavat. Hänen mukaansa diskurssintutkimuksessa on tärkeää ottaa huomioon kieli ja teksti itsessään, mutta tarkastelematta ei voi jättää sitä seikkaa, mitä tapahtuu, kun ihmiset puhuvat ja kirjoittavat. Diskurssintutkimuksessa on siis otettava huomioon niin kieli ja teksti, mutta myös tekstin puhuja. (Fairclough 2003: 2-3.)

Diskurssintutkimuksessa kieltä käsitellään sellaisena, kun se tulee käytössä vastaan. Kielenkäyttöä käsitellään kontekstissa, ja samalla se liitetään esimerkiksi yhteiskunnallisiin jännitteisiin. Diskurssintutkimuksen yksi oleellisimmista asioista on se, miten kieli muovaa käyttäjänsä ja käyttäjä kieltään. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 8-9.)

Diskurssintutkimusta käsitellään sen sosiaalisen kontekstin kautta. Tämän myötä tutkimuksesta voidaan tarkastella niin mikro- kuin makrotasoa. Mikrotasolla tarkoitetaan kielenkäytön analyysia ja makrotasolla kontekstin analyysia. Kielitieteellinen diskurssintutkimus painottaa kielenkäytön analyysia mikrotasolla, sillä tutkimuskohteena ovat usein sanastolliset ja kieliopilliset valinnat, joiden kautta tutkitaan erilaisten merkitysten muodostumista kielenkäyttötilanteissa. (Potinkara, Raippalinn & Turunen 2022: 331.)

Diskurssintutkimukseen liittyvät myös oleellisesti erilaiset merkityssuhteet, jotka tarkoittavat sitä, miten asioiden merkitykset muodostuvat suhteessa toisiinsa. Diskurssintutkimuksessa käsitellään merkityksiä, joita kieli nostaa esiin erilaisista aineistoista: puhutusta ja kirjoitetusta. Kielenkäyttö on kietoutunut merkityksineen verkostoksi, jonka sisään mahtuvat niin aineelliset kuin käsitteelliset asiat. Merkityssystemit rakentuvat erilaisten sosiaalisten käytäntöjen kautta ja ne ovat alati muovautuvia, riippuen erilaisista sosiaalisista konstruktioista ja kielenkäyttötilanteista. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016: 21-23.)

2.2 Kriittinen diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus on erilaisten kielenkäyttötilanteiden, sanaston ja sanavalintojen tutkimusta. Tutkimuksen pääkohtana ovat merkitykset: kieltä tutkitaan sosiaalista todellisuutta kuvastavana. (Potinkara, Raippalinn & Turunen 2022: 329.)

Kriittinen diskurssintutkimus on yksi diskurssintutkimuksen osa-alue. Se on monimuotoinen tutkimusala, jonka tutkimukset nousevat esiin usein yhteiskunnassa

kritiikkiä nostavista asioista. Yhteiskunnan ongelmat ja epätasa-arvo synnyttävät tarpeen kriittiselle diskurssintutkimukselle. Näitä ongelmia ja epätasa-arvoa käsitellään vallan näkökulmasta ja kriittisessä diskurssintutkimuksessa kielen nähdään rakentavan ja heijastelevan valtasuhteita. (Solin 2012: 558–559.)

Kriittinen diskurssintutkimus tarkoittaa sitä, että ympäröivää kielenkäyttöä tarkastellaan kielitieteellisen näkökulman lisäksi myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa yhteiskunta, normit ja arvot merkitsevät osaa tutkimuskentästä. (Luukka 2008: 197.) Tämä tutkimus nojaa kriittisen diskurssintutkimuksen kenttään, sillä tutkimuksen tavoitteena on tulkita myös yhteiskunnallisia merkityksiä ja stereotyyppioita, joita media luo. Erilaiset tavat puhua asioista luovat mielikuvia ja näkemyksiä maailmasta. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa diskurssit osallistuvat tietynlaisiin muutosprosesseihin yhteiskunnassa ja kuvaavat niitä. Kriittisessä diskurssianalyysissä on tarkoituksena siis tehdä näkyväksi esimerkiksi erilaiset valtasuhteet. (Luukka 2008: 199–201.) Tästä syystä tutkimuksessa on tärkeänä käsitteenä myös valta ja median vaikutusvalta.

Kriittisessä diskurssintutkimuksessa painopiste on esimerkiksi näiden valtasuhteiden, ideologioiden tai sosiaalisten rakenteiden ja käytänteiden tutkimisessa. Keskeistä kriittisessä diskurssintutkimuksessa on tarkastella kieltä sen sosiaalisessa ja yhteiskunnallisessa käytänteessä kriittisestä näkökulmasta. Kriittisen näkökulman lisäksi kielenkäyttö sosiaalisena tilanteena on kriittisen diskurssintutkimuksen ydin. Kielenkäyttö osallistuu erilaisten ryhmien välisten suhteiden muovaamiseen, tiedon ja uskomusten muokkaamiseen sekä sosiaalisten identiteettien muokkaamiseen ja tuottamiseen. (Pietikäinen 2008: 191–196.) Lukijat ja kuulijat eivät ole kuitenkaan passiivisia, vaan osallistuvia ja vaikuttavat viestinnän lopputulemaan. Kieli on kokonaisuudessaan sosiaalinen ilmiö, jota pitävät yllä niin tekstin tuottaja kuin sen vastaanottajat. (Wodak 2001: 7).

Kieltä pyritään käsittelemään yhteiskunnallisena tuotoksena, mutta myös yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa käsitellään näitä molempia suuntia eikä vain toista puolta. (Fairclough 1997: 76.) Tutkimussuunnan tarkoituksena on tietynlaisen ihmisten ohjailun kitkeminen tai paljastaminen. Kriittisen diskurssintutkimuksen tarkoituksena ei ole pelkästään kuvata ilmiötä, asiaa tai oletusta vaan tutkimuksen avulla pyritään selventämään yhteiskunnallinen ongelma tai ilmiö niin, että yleiset harhaluulot poistetaan. (Wodak 2001: 11.)

Tutkimuksessa pyritään löytämään näkökulmien eriarvoisuus: kenen äänet nostetaan esiin, ja keiden ääni jää taka-alalle? Tutkimuksen myötä voidaan löytää erilaisia ideologisia valtasuhteita tai erilaisia merkityksiä, joiden vuoksi osa asioista jätetään kertomatta tai jokin asia nostetaan esiin vain tietyssä valossa. Kriittinen diskurssintutkimus on usein avoimesti subjektiivista, sillä tietynlaiset ennako-oletukset tutkittavasta aiheesta saavat tutkijan tutkimaan aihetta tai ilmiötä. Kuitenkin sosiaalista maailmaa on haastavaa tutkia täysin objektiivisesti, sillä siihen liittyvät aina tutkijan omat

ennakkoajatukset, eikä mikään yhteiskunnallinen tutkimus ole täysin objektiivista. (Potinkara, Raippalinna & Turunen 2022: 332.)

Kriittinen diskurssintutkimus antaa mahdollisuuden tutkia aineistoa yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Yhteiskunnallisen näkökulman myötä aihe ei keskity pelkästään kielitieteelliseen näkökulmaan, vaan on osa laajempaa kokonaisuutta ja ilmiön tulkittamista. Erilaiset diskurssit kuvaavat maailmaa tietyin tavoin ja tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten nämä tietyt diskurssit vaikuttavat yhteiskuntaan ja siihen, millä tavoin aihetta käsitellään julkisesti ja neutraalissa asiaympäristössä. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa aineistoa ja sen tuloksia tulkitaan kriittisestä ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

On kuitenkin huomattava, että kriittinen diskurssintutkimus ei pyri löytämään täydellisiä vastauksia siihen, ovatko tietyt diskurssit ja representaatiot hyviä vai huonoja tai oikein tai väärin. Tutkimustulosten arvioinnissa voi hyödyntää erilaisia valtasuhteita eri diskurssien välillä, mutta diskurssintutkimuksen kriittisyys ei ole ainoastaan negatiivisten ja alisteisten diskurssien löytämistä ja niiden ideologisten seurausten tarkastelua. (Jokinen & Juhila 2016: 75–76.) Kriittisen diskurssintutkimuksen tavoitteena ei ole paljastaa täyttä totuutta tai asioiden todellista laitaa. Sen sijaan tavoitteena on tuoda esiin mahdollisia sosiaalisesti tai yhteiskunnallisesti vaikuttavia asioita ja diskursseja. (Pietikäinen 2008: 203.)

2.3 Valta ja median vallankäyttö

Kielellä ei ole valtaa ilman voimakkaita tai vaikutusvaltaisia ihmisiä, jotka sitä käyttävät. Tämän takia kielenkäytön valtaa tutkitaan monesti siitä näkökulmasta, että vaikutusvaltaisia henkilöitä tai yhteiskunnallisia elimiä kritisoidaan. Vaikutusvaltaisilla henkilöillä on usein mahdollisuus myös muuttaa asioita, jonka vuoksi kriittinen diskurssintutkimus on kriittinen juuri valtaa omaavien suhteen. Tekstit, joita valtaa tutkiessa analysoidaan, ovat harvoin vain yhden ihmisen kirjoittamia: tekstien diskursiivisista eroista neuvotellaan ja ne ovat tietyn normin ja genren mukaisia. Kieli on osana yhteiskunnallista valtaa ja vallankäyttöä yleisesti. Kieli ilmaisee valta-asemia ja kieltä käytetään vallan välineenä. Kielen avulla voidaan haastaa, horjuttaa ja kiistellä asioista. Vain harvat tekstit ja genret eivät ole puristettuja tiettyyn muottiin tai koe minkäänlaista valtaa osakseen. (Wodak 2001: 12.) Media käyttää tätä valtaa valikoidessaan tietynlaisia näkökulmia uutisaiheisiinsa. Tässä tutkimuksessa on tarkoituksena selvittää, minkälaisia näkökulmia journalistit valitsevat puhuttaessa humanisteista ja humanistisista aloista.

Tiedotusvälineiden ja median vaikutusvalta linkittyy kieleen ja diskursseihin (Fairclough 1997: 10). Kieli ei ole yksinään voimakas, vaan se saa voimansa

käyttökonteksteistaan ja siitä, kuka ja missä tilanteessa kieltä käytetään. Vallankäyttö yleisissä instituutioissa, kuten mediataloissa, voi olla merkityksellistä ja vaikuttaa monien tavallisten ihmisten mielipiteisiin ja ajatuksiin. Kieltä voidaan siis käyttää yhtenä vallankäytön aspektina, monien muiden lisäksi. (Wodak 2001: 12.)

Median vallankäyttöä voidaan tarkastella esimerkiksi sen kautta, mitä asioita media kulloinkin nostaa esiin ja mistä aiheista media kertoo. Median voimaan ja valtaan uskotaan, mutta on haasteellista tutkia sitä, mitkä asiat ovat median luomia ja mitkä muun yhteiskunnan. Median valtaa voidaan kuvata ”kuvitelluksi vallaksi”, sillä median vaikutusvaltaa on haastava tutkia. Tämä valta kytkeytyy kuitenkin usein ajatukseen siitä, että media luo puheenaiheita ja keskustelua nostamalla tiettyjä asioita pinnalle sen mukaan, mistä he valitsevat kirjoittavansa. (Väliaverron 2012.)

Valtaa voidaan ajatella kahdesta näkökulmasta: valta voimana ja valta suhteena. Väliaverron (2012) kertoo, että voimalla pyritään saamaan muutoksia asioissa tai ihmisissä. Valta suhteena sen sijaan merkitsee vuorovaikutuksellista valtaa. Hänen mukaansa voima ja kyky ovat merkittäviä asioita, mutta näiden käytöllä voidaan vasta luoda voimakasta valtaa ja valtasuhteita. Hänen mukaansa jo Foucault (1980) kertoi vallan jakautuvan, mutta vallan näkökulma oli tukahduttavaa. Tämä kaksijakoinen vallan teoria ei ole kuitenkaan pelkästään Foucaultin aikaansaannosta, vaan kaksijakoinen vallan teoria on yleinen tapa jäsentää vallan käsitettä. (Väliaverron 2012: 89–90.)

Valtaa ei nähdä yksilön omaisuutena, vaan se linkittyy aina sosiaalisiin käytänteisiin ja diskursseihin. Valtaa käsitellään sen mukaan, miten jotkin tiedot saavat totuuden aseman. Valtaa voi tutkia esimerkiksi tutkimalla sitä, minkälaisia valtasuhteita diskurssien välille ja diskurssien sisällä rakentuu. Valtaa tutkiessa etsitään aineistosta vahvoja diskursseja, jotka korostuvat aineistossa vieden tilaa joltain muulta diskursusilta. (Jokinen & Juhila 2016: 63–64.)

Tutkimuksessa on tarkoituksena tutkia representaatioita ja diskursseja kielitieteellisestä näkökulmasta, mutta vallankäytön näkökulma tulee huomioida median kielellisissä valinnoissa. Medialla ja journalisteilla on päätösvalta siitä, miten ja miksi jokin asia esitetään. Media vaikuttaa esimerkiksi siihen, minkälaisia representaatioita humanisteista rakentuu ja siihen, minkälaiden diskurssien kautta aihetta lähdetään tulkitsemaan ja siitä kirjoitetaan. On kuitenkin otettava huomioon, ettei median vallankäyttöä tai -käyttämättömyyttä pystytä tutkimaan täysin: media vaikuttaa osaltaan esimerkiksi puheenaiheiden kehittymiseen, mutta sen vaikutus ihmisiin ei ole selkeästi tutkittavissa, sillä monet muut asiat vaikuttavat myös ihmisten mielipiteisiin asioista.

2.4 Diskurssi ja diskurssit

Diskurssilla tarkoitetaan esimerkiksi kielen ja todellisuuden jatkuvaa uudistumista. Kieli ja puhe paljastavat erilaisia asiantiloja ja merkityksiä (Alasuutari 2012 : 146). Diskurssilla voidaan kuitenkin tarkoittaa montaa eri asiaa. Norman Fairclough (2003) määrittelee diskurssin joukkona erilaisia lauserakenteita ja tiettyjä säännönmukaisuuksia. Hänen mukaansa diskurssit keskustelevat maailman kanssa niiden ollessa erilaisia käsityksiä maailmasta, tunteista ja esineistä. Diskurssit eivät pelkästään kuvaa maailmaa sellaisena kuin se on, vaan ne voivat olla myös erilaisia kuvitelmia ja ajatuksia maailmasta ja siitä, millainen maailma voisi olla. Diskurssin kautta voidaan siis muuttaa maailmaa. Diskurssit eivät ole tasapainoisia: osa diskurssista voi olla vahvemmin esillä kuin toiset, ja osa diskurssista voi olla lähes näkymättömissä. (Fairclough 2003 : 124–125.)

Diskurssilla (*discourse*) yksikössä tarkoitetaan sitä, miten kieli nähdään sosiaalisen ja tilanteisen toiminnan resurssina. Käsitteessä kieli pyritään näkemään vuorovaikutuksellisenä ja seuraavan tiettyjä kielellisiä normeja. Yksikössä diskurssi siis nähdään kielen vallan teoreettisena näkemyksenä. Diskurssilla monikossa (*a discourse*) tarkoitetaan merkityksellistämisen tapaa ja sitä, että puhumisen kohde ja sen rakentuminen muuttuvat. Monikossa esiintyvä diskurssit on siis tarkemmin rajautunut kuvaus maailmasta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 18–21.) Tässä tutkimuksessa käytän analyysissäni diskurssin käsitettä monikossa erottamalla sen määritteen avulla diskurssin käsitteestä yksikössä.

Ympäröivä maailma vaikuttaa siihen, miten kieli nähdään ja koetaan. Erilaiset normit vaikuttavat kielenkäyttöön ja toisaalta erilaisilla diskurssilla voidaan vaikuttaa sosiaaliseen maailmaan. (Pietikäinen 2008 : 192.) Tekstit eivät ole kuitenkaan yksiselitteisiä, vaan erilaisten diskurssien monimutkaisia sekoituksia. Vaihtelu ja monimutkaisuus selittyy osin yhteiskunnan olosuhteista ja siitä, käytetäänkö kieltä luovasti. (Fairclough 1997: 76.)

Kielenkäytön merkitykset syntyvät tietyissä tilanteissa ja sanat eivät yksin ole vaikuttamisen keino. Merkitys syntyykin vasta ilmauksen ja kontekstin sekä tulkinnan yhteisvaikutuksesta. Kielelliset valinnat nähdään osana isoa kokonaisuutta, johon liittyvät kaikki ympärillä oleva. Diskurssi ei yksinään ole yksittäinen sana, mutta jo yksi sana voi synnyttää diskurssin. Kielellä on monia leksikaalisia vaihtoehtoja, joista puhuja tai kirjoittaja voi valita omansa tietyn näkökulman tai kielenkäyttötilanteen mukaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 55–56.)

Kielitieteissä vallitsee määrittely siitä, että diskurssi on osana sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta todellisissa sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset esiintyvät usein diskursiivisesti, varsinkin tiedotusvälineissä. (Fairclough 1997 : 31, 77.) Yksittäinen sana tai esiintyvyys ei luo kuitenkaan diskurssia:

diskurssi vaatii usein tekstissä toistuvia piirteitä osakseen. Diskurssi kuvaa tiettyä kielellistä ja sosiaalista käytäntöä, joka on ominainen tietylle joukolle, esimerkiksi viestintätilanteelle tai ihmisjoukolle. (Haapanen, Kääntä & Lehti 2018: 7.)

Erilaiset diskurssit kamppailevat tilasta, jonka kautta osa diskursseista nostetaan esiin ja osa jätetään sivummalle. Diskurssit yhtäläillä kuvaavat yhteiskunnan valtaprosesseja, mutta myös muokkaavat niitä. Kielenkäyttö sijoittuu tiettyyn ympäristöön, jonka kautta vallalla oleva diskurssi kuvaa maailmaa. (Pietikäinen 2008: 199.)

Erilaisissa yhteisöissä on erilaisia kielenkäyttötapoja ja yhteisön tavanomaisesta kielenkäyttötavasta käytetään nimitystä *diskurssijärjestys*. Tietyissä yhteisöissä diskurssijärjestys siis rakentuu kaikista sen yhteisön käyttämistä diskurssityypeistä. Sosiaalisten ja kulttuuristen diskurssien rajat määritellään useita kertoja uudelleen, varsinkin mediassa: tietyt diskurssijärjestyksen rajat ja rakenteet pyritään pitämään yllä. (Fairclough 1997: 77.)

Uutisiin valitaan joko tietoisesti tai tiedostamatta tietty diskurssi, jonka kautta aiheita lähdetään tarkastelemaan, ja joka ohjaa suunnan esimerkiksi haastatteluille. Diskurssit määrittävät tietynlaisia lähtökohtia uutisteksteille, joiden pohjalta myös representaatiot syntyvät. Tässä tutkimuksessa käytän diskurssien käsitettä nimenomaan siinä merkityksessä, että diskurssien kautta määritellään, miten asioista puhutaan, mitä jätetään kertomatta ja mitä painotetaan yksityiskohtaisemmin ja tarkemmin rajattuna, kuin diskurssi yleisesti. Diskurssien kautta määritellään median vallankäyttöä ja valintoja, joiden kautta tietystä aiheesta puhutaan ja joiden kautta maailmaa kuvataan ja nähdään.

2.5 Representaatio

Representaatio on diskurssintutkimuksen yksi merkittävä käsite. Representaatiolla tarkoitetaan sitä, miten tiettyä aiheita kuvataan ja ketkä siinä toimivat. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 43.) Representaatiot tuotetaan osana diskursseja ja se on tietynlaisen diskursiivisen toiminnan tulosta (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 46). Representoinnissa valitaan asiat, jotka kerrotaan ja jotka jätetään kertomatta. Osa asioista siirretään myös taka-alalle ja toisia asioita korostetaan enemmän, toiset asiat ovat ensisijaisia ja toiset toissijaisia. Valinnat voidaan tehdä ja perustella erilaisilla syillä, kuten viihdyttävyydellä tai sensaatiohakuisuudella. Näitä valintoja pyritään tulkitsemaan representaatioiden tutkimuksessa. (Fairclough 1997: 13.)

Kaikki ihmiset käyttävät representaatioita jokapäiväisessä elämässään, sillä representaatioiden kautta ymmärretään elinympäristöä ja muita ihmisiä. Sosiaaliset tilanteet, kontekstit ja kulttuuri muovaavat ympäristöä. (Webb 2009: 2.)

Representaatioita voidaan tarkastella eri näkökulmista. Esimerkiksi sanaston valinta ja tekstin koheesio liittyvät representaatioiden tutkimukseen. Tämän lisäksi suhteet esimerkiksi toimittajan ja lukijan välillä ovat osa representaatiotutkimusta. (Fairclough 1997: 266.) Tässä tutkimuksessa tutkitaan representaatioita sen kautta, mitä tekstiin on jätetty ja mitä poistettu. Tämän lisäksi representaatiot osoittavat sen, mitä asioita korostetaan sanallisoin ja kielellisin valinnoin ja mitkä asiat ovat toissijaisia.

Representaatiolauseke koostuu kolmesta osasta: prosessista (*process*), osallistujista (*participants*) ja olosuhteista (*circumstances*). Prosessi on lauserakenteen keskeisin osa, joka tarvitsee rinnalleen kokijan eli osallistujan. Olosuhteet laajentavat prosessin ja osallistujan kenttää olematta kuitenkaan suoranaisesti prosessiin liittyviä. Nämä päätyypit tarjoavat perusteen ja mallin kokemuksen muodostumiseen. Kategoriat ovat semanttisia ja edesauttavat ymmärtämään sitä, miten maailman ilmiöt voidaan kielellistää. (Halliday & Matthenssen 2013: 220–221.)

Fairclough kuvaa representaation olevan yksi kolmesta tekstuaalisen analyysin merkityksien ensisijaisesta tyypistä. Representaatio (*representational*) kuvaa maailmaa tekstien kautta, toiminnallinen merkitystyyppi (*actional*) kuvaa tekstejä osana sosiaalista toimintaa ja tunnistavassa merkityksien analyysissä (*identificatory*) kuvataan tekstien identiteettejä. (Fairclough 2003: 225.) Tutkimuksessa käytän siis representaation käsitettä, joka kuvaa maailmaa ja yhteiskuntaa tekstien kautta.

Representaatioiden kautta pyrin tulkitsemaan sitä, millä eri tavoin humanisteja kuvataan uutismedioissa. Representaatioita tutkimalla aineistosta voi tulla esiin erilaisia näkemyksiä ja näkökantoja asioihin, jotka voivat olla myös piilossa tai itsestään selviä. Tutkimuksen kautta nähdään, minkälaisista asioista ollaan valmiita puhumaan ja mitkä asiat jätetään taka-alalle.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimuksen aineisto

Tutkimuksen aineistona toimii kaksikymmentä uutista (ks. *liitteet*) erilaisista media-lähteistä vuosilta 2019–2022. Aineistonkeruu on ajoitettu mahdollisimman tuoreisiin uutisteksteihin sen antaman aineistomassan mukaan. Uutiset on valikoitu niiden sisältämien asiasanojen perusteella. Asiasanoja ovat olleet *humanisti*, *humanismi* ja *humanistiset tieteet* tai kyseisten sanojen ja sanaparin erilaiset taivutusmuodot. Asiasanojen tulee esiintyä myös leipätekstissä mahdollisen otsikoinnin lisäksi. Aineisto koostuu kahdestakymmenestä uutisesta, jotka on poimittu erilaisten uutismedioiden verkkolehdistä. Aineisto on kerätty sanomalehdistä ja iltapäivälehdistä eri puolilta Suomea. Aineisto on kerätty Helsingin Sanomista, Yle Uutisista, Aamulehdestä, Keski-suomalaisesta, Iltalehdestä, MTV Uutisista ja Turun Sanomista.

Aineiston valinta koostui sattumanvaraisesta otoksesta hakusanojen perusteella kuitenkin niin, että uutistekstit olisivat mahdollisimman tuoreita. Aineistossa on jätetty huomiotta mahdolliset kuvat ja kuvatestit keskittyen pelkkään otsikointiin, ingresseihin ja leipätekstiin.

Media-alan tutkimussäätiö on edesauttanut osassa aineiston valintaa sen mukaan, miten luotettavaksi kansalaiset kokevat eri mediat. Aineistoon on pyritty valitsemaan useampi uutisteksti erilaisista uutismedioista, jotta ilmiön todellinen kuvaus olisi mahdollisimman laaja. Kokonaiskuvan saavuttamiseksi uutismedioiksi on valittu maantieteellisesti eri paikoissa esiintyviä lehtiä sekä valtakunnallisesti levitettäviä lehtiä. Tutkimuksen aineistosta seitsemän uutista on Yle Uutisista, neljä Helsingin Sanomista, kolme Aamulehdestä, kolme Keski-suomalaisesta, yksi Turun sanomista, yksi Iltalehdestä ja yksi MTV Uutisista. Aineisto on siis painottunut sanomalehtiin, mutta muutama uutisista on myös iltapäivälehdistä. Uutiset on haettu asiasanojen ja

julkaisuvuoden perusteella sattumanvaraisesti, eikä uutisten julkaisupaikalle ole asetettu määreitä.

Tutkimukseen ei liity merkittäviä eettisiä haasteita, joita tarvitsisi ottaa huomioon. En kuitenkaan käytä aineistoesimerkeissäni suoranaisesti esimerkiksi haastateltavien nimiä tai muita tunnistetietoja, sillä niiden käyttö ei ole tutkimuksen kannalta välttämätöntä tai perusteltua. Olen anonymisoinut uutistekstien haastateltavat ja jättänyt nimet pois esimerkeistä. Uutisartikkelit ja aineisto ovat kuitenkin kaikille saatavissa ja viitetiedot aineistosta löytyvät kohdasta *liitteet*. En myöskään julkaise uutisartikkeleja kokonaisuudessaan, vaan käytän niitä vain havainnollistamaan löytämiäni representaatioita ja diskursseja esimerkkien muodossa. Esimerkit ovat tekstin sisäisesti viitteen Ux alla, jonka lähdeaineisto löytyy liitteistä.

3.2 Tutkimuksen menetelmät

Tutkimus on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullinen tutkimus tarkastelee erilaisia merkityskokonaisuuksia, joita esiintyy ihmisten välisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa oleellista ei ole löytää täydellisiä ratkaisuja, vaan pyrkiä tuomaan esiin erilaisia toimintoja ja tulkintoja maailmasta ja merkityksistä. Laadullinen tutkimus on osittain subjektiivista tutkimusta, sillä siihen liittyy tutkijan omat käsitykset, intressit, arvot ja uskomukset. (Vilka 2021: 94–95.) Tutkimuksessa kuitenkin pyritään yleistettävyyteen ja siihen, etteivät tutkijan omat käsitykset vaikuta tutkimustuloksiin.

Tutkimuksessa käytän analyysimenetelmänä osittain kriittistä diskurssitutkimusta, jonka pohjalta jaottelen erilaisia diskursseja ja representaatioita. Diskurssitutkimus keskittyy lähinnä kielen mikrotasoon eli siihen, millaisia kielellisiä valintoja aineistosta on nostettu esiin. Näitä mikrotason valintoja analysoidaan niin, että löydetään sanoja ja virkerakenteita, joissa ilmenee tiettyjen merkityksien muodostuminen. (Potinkara, Raippalinna & Turunen 2022: 331.) Diskursseihin liittyy kuitenkin olennaisesti myös kielen makrotaso eli sosiaalinen konteksti, jota käytän myös aineiston tulkittamiseen, painottuen kuitenkin sanavalintoihin ja kielellisiin valintoihin.

Laadulliseen tutkimukseen liittyy aina tutkijan omia havaintoja ja tulkintoja, joihin aiempien kokemusten ei tulisi vaikuttaa. Tutkimustulokset täytyy perustella riittävän tarkasti, jotta tulkintavirheiden mahdollisuus on mahdollisimman pieni. Tutkijan omat kokemukset tai hypoteesit eivät saisi vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen tai sen tuloksiin. Laadullisessa tutkimuksessa täysin objektiivisten havaintojen teko voi olla kuitenkin haastavaa. Tämän vuoksi kaikki tutkimustulokset on perusteltava huolellisesti ja omien arvojen ja aiempien kokemusten vaikutus tuloksiin tulisi minimoida. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 78–100.)

Tutkimuksessa esiintyvät väitteet on perusteltu aineistoesimerkkien avulla, joiden viitteet löytyvät tutkielman lopusta. Kaikki tulokset on tehty suoraan aineistosta ja siinä esiintyvistä journalistien kielellisistä valinnoista. Aloitin aineiston analysoinnin etsimällä hakusanoja vastaavia lauserakenteita ja konteksteja uutisteksteistä. Aineiston rajasin osallistujiltaan vain humanisteihin ja etsin uutisten leipäteksteistä ja otsikoista kaikki viittaukset. Tämän jälkeen teemoittelin alustavasti virkerakenteita ja niissä esiintyviä representaatioita erilaisten lausetyyppien mukaan. Tämän jälkeen lähdin luokittelemaan käsitteitä ja niitä ympäröivää lauserakennetta erilaisiin representaatiomuotteihin, jotka muotoutuivat käsitteen ja sitä ympäröivän lauserakenteen kautta.

Aineistosta nousi esiin erilaisia representaatioryhmiä, joita esittelen erilaisten aineistoesimerkkien kautta. Esimerkeissä on esitelty tyypillisimpiä tapoja esittää tiettyä representaatioryhmää.

Myös erilaiset diskurssit ja niiden yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien etsiminen oli osana aineiston analysointia. Diskursseja etsiessäni etsin erilaisia merkityksiä ja merkityskokonaisuuksia, joita aineistosta nousi esiin. Tutkin näitä aineistoesimerkkejä kontekstissaan, eli analysoin kokonaisia uutisia.

Tämän jälkeen esittelen erilaisia diskursseja, joita aineistosta nousee esiin. Erittelen diskursseja esittelemällä muutamia esimerkkejä, joiden kautta diskurssit on helpompi hahmottaa. Tässä olen käyttänyt myös apuna teemoittelua, jolla aloitin erilaisten diskurssien etsimisen. Ryhmittelin samankaltaisia puhetapoja omiin ryhmiinsä. Sen jälkeen nimesin diskurssit ja esittelen ne esimerkkien avulla. Diskurssit valikoituivat kolmeen suurimpaan näkökulmaan, joita aineistosta löytyi.

Analyysissa käytän niin kielellistä analyysia kuin sisällönanalyysia saaden näiden avulla todellisen kokonaiskuvan uutismedioiden käyttämästä kielestä ja valinnoista sen ympärillä. Analysoin aineistoani siis sen antaman kielellisen ja sisällöllisen tutkimustiedon kautta ymmärtääkseni laajasti ilmiötä.

4 ANALYYSI

4.1 Humanistien representaatiot

Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, miten humanisteja representoidaan uutismedi-
oissa. Tässä luvussa tarkoituksena on selvittää ja jaotella humanistien kuvaukset eri-
laisiin representaatioryhmiin teemoittelun kautta. Luvussa käsitellään käsitteiden
ympäri muotoutuvaa tekstien ja sanojen kenttää, joka kertoo representaatioista, joi-
den kautta media kuvaa ympäröivää maailmaa. Humanistien representaatiot nouse-
vat esiin aineistosta kuvaamalla humanisteja tai humanistisia aloja tietyllä tavalla tai
tietyssä suhteessa toisiin.

4.1.1 Humanisti työttömänä

Ensimmäinen representaatioryhmä on humanistien kuvaaminen työttömänä tai hei-
kosti työllistyvinä. Uutisoinnissa tämä representaatio näkyy monissa taloutta ja tie-
naamista käsittelevissä uutisissa ja monissa korkeakouluvertailuissa ja niiden pohjalta
tehdyissä uutisissa. Uratutkimusten tuloksia ei voine kiistää, mutta tässä tapauksessa
tekstien muotoilulla on merkitystä.

- (1) Yleisesti ottaen humanistisilla aloilla **tienataan muita heikommin**. (U4)
- (2) Humanistit sen sijaan olivat työllisyyden suhteen **muiden korkeakoulutettujen pe-
rässä**. (U4)

Näissä esimerkeissä korostuu humanistien työllistymisen vertailu muihin aloihin (1)
ja (2). Vertailua esitetään esimerkiksi sanoilla *muita heikommin* ja *muiden perässä*. Muita

aloja ei ole avattu samassa lauseyhteydessä, mutta muusta tekstistä ja ympäröivästä kontekstista voitaneen ajatella, että alat ovat esimerkiksi kaupallisia aloja.

Humanististen alojen työttömyystilannetta on kuvattu myös lukujen kautta. Nämä konkreettiset, matemaattiset luvut antavat lukijalle kuvan siitä, miten paljon tietyltä alalta valmistuneet tienaavat tai työllistyvät. Näihin on liitetty myös erilaisia määriä ilmaisevia adverbeja.

- (3) Kauppatieteilijöiden vuosiansiot olivat keskimäärin **43 000 euroa** vuodessa ja teknisii aloja opiskelleiden **38 000 euroa** vuodessa. Yhteiskuntatieteellisiä aloja opiskelleet tienasivat **29 000 euroa** vuodessa ja humanistisia aloja opiskelleet **23 000 euroa** vuodessa. (U17)
- (4) Humanistisen alan työllisyys kymmenen vuotta opintojen jälkeen on **vain 78 prosenttia**, kun tekniseltä, yhteiskuntatieteelliseltä ja kauppatieteelliseltä alalta valmistuneista töissä on **reilusti yli 80 prosenttia**. (U8)

Humanistisia aloja kuvataan esimerkeissä (3) ja (4) lukujen kautta. Humanistiset alat nostetaan esimerkeissä esiin vertaillen niitä kaupalliseen ja teknilliseen korkeakoulututkintoon. Esimerkissä (4) humanististen alojen työllisyysprosenttia on kuvattu käyttämällä sävypartikkeliä *vain*, jota voidaan käyttää vähättelevässä merkityksessä (KS 2022, VISK = Verkko Iso Suomen Kielioppi § 828). Vastaavasti teknillisiä, yhteiskuntatieteellisiä ja kauppatieteellisiä aloja kuvatessa on käytetty määrää ilmaisevaa adverbia *reilusti*.

Humanistien työttömyyttä ja matalapalkkaisuutta kuvataan aineistossa myös suhteessa yliopistojen menestykseen ja asettamalla eri aloja paremmuusjärjestykseen.

- (5) Vielä Jyväskylän humanistienkaan **ei kannata samppanjapulloja poksautella**, sillä humanistiset alat ovat yliopistojen **tiedealoista edelleen selvästi matalapalkkaisimpia**. (U8)
- (6) Yksi **syy** on opintoala. **Ei ole sattumaa**, että kärkiyliopistot kouluttavat hyvin palkattuja ekonomieja ja insinöörejä, **ja loppupään koulut taas usein** pienipalkkaisempia humanisteja ja yhteiskuntatieteilijöitä. (U4)

Humanistinen tiedeala tai opintoala on nostettu esimerkeissä (5) ja (6) esiin. Molemissa esimerkeissä humanistista opintoalaa kuvataan matalapalkkaisempina suhteessa muihin opintoaloihin. *Samppanjapullolla* viitataan juhlan kunniaksi nautittavaan korkean hintatason alkoholijuomaan. Tällä viitataan todennäköisesti siihen, että humanistisilla aloilla ei kannata juhlia tai vastaavasti siihen, että humanistin palkkataso ei riitä ostamaan tämän hintaluokan juhlujuomaa. Tätä vertausta käytetään

kuvatessa sitä, että humanistiset alat ovat muita aloja matalapalkkaisempia. (5). Sanalla *selvä* viitataan asian kiistattomuuteen (KS 2023).

Myös kausaliteetti opintoalan ja palkkauksen välillä nähdään kuvaillessa humanistisia aloja (6). Tässä asetetaan paremmuusjärjestykseen humanistiset alat ja kaupalliset sekä teknilliset alat ja niitä vertaillaan palkkauksen mukaan yliopistovertailussa. Esimerkissä (6) nostetaan esiin se, että humanismi opintoalana on syynä siihen, että tietyt yliopistot menestyvät. Kuvaus *ei ole sattumaa* kuvastaa sitä, että arvaamattomuus ja yllätyksellisyys puuttuvat tästä kausaliteettiyhtälöstä (KS 2023). Syitä kuitenkin on useita, sillä *yksi syy* viittaa yhteen monista syistä matalapalkkaukselle.

(7) **Millainen** on huomisen humanisti? (U1)

Humanistien työllistymistä kuvaavissa uutisaineistoissa nousee esiin myös pohtiva ote, jonka kautta humanistien työllisyyttä ja tulevaisuutta kuvataan (7). Tulevaisuudessa humanisti saattaa olla paremmin työllistyvä, mutta ajatus tästä jätetään lukijan tulkittavaksi. Interrogatiivinen proadjektiivinen *millainen* on yksi hakukysymyksen merkeistä (7). Tässä tilanteessa kysymys on esitetty niin, että sillä pyritään ilmaisemaan kysyjän asennetta tai päivittelyä, eikä sille haeta välttämättä todellista vastausta. (VISK § 1678.) Kysymys on esitetty retorisesti, eikä siihen varsinaisesti etsitä aineistossa vastausta. Pohdinta humanistien tulevaisuudesta nousee esiin käsiteltäessä sitä, onko humanisteilla tulevaisuudessa töitä ja mahdollisuuksia edetä urallaan lainkaan.

(8) Hyvät tyypit työllistyvät. Saatesanoina valmistuneille voisi olla, että tulee ajoissa, tekee työnsä hyvin. Ei kaikkien tarvitse olla supliikkeja ja ulospäin suuntautuneita, mutta tunnollisuus ja oma-aloitteisuus huomataan.

Akateemisista lääkärit, varauksin lakimiehet, insinöörit ja kauppatieteen maisterit. **Korkea-asteella muun muassa humanistit ja yhteiskuntatieteilijät ovat pieni kysymysmerkki, hän jatkaa.** (U9)

Aineistossa käsitellään sitä, minkälainen henkilö työllistyy ja saa todennäköisimmin työpaikan (8). Humanistien työllistymisessä näkyy ajatus siitä, että humanistien työllistymisestä ei olla ihan varmoja tai asiaan ei välttämättä haluta ottaa kantaa. *Pieni kysymysmerkki* viittaa kuvainnollisesti ilmoittamaan esitetyn väitteen epävarmuutta (KS 2023). Aineistoesimerkissä nostetaan esiin *hyvien tyyppien työllistyminen* (8), joka rinnastetaan kuitenkin muutamiin akateemisiin aloihin jättämällä seuraavasta kommentista pois predikaatti eli lauseen finiittiverbi, joka on lauseessa ydinjäsen ja ainoa vaadittava lauseenjäsen (VISK § 866). Predikaatin puuttumista voidaan hyödyntää tehokeinona korostamaan tunnollisuutta, oma-aloitteisuutta ja ulospäin suuntautuneisuutta (8).

4.1.2 Humanistiset alat resurssipulassa

Toinen representaatio, jolla humanisteja ja humanistisia aloja kuvataan aineistossa, on resurssipula. Resurssien riittämättömyys opintoihin, tohtorien vähäinen määrä ja erilaiset säätiöiden lahjoitukset on nostettu usein esiin humanisteista puhuttaessa uutismedioissa.

- (9) Helsingin yliopiston humanistinen tiedekunta **on ollut** viime vuodet **taloudellisissa vaikeuksissa**. (U21)

Monissa uutisissa aihetta käsitellään talouden näkökulmasta (9) ja tiedekunnan taloudelliset vaikeudet nostetaan konkreettisesti esiin sanavalinnalla *vaikeuksissa*. *Vaikeudella* kuvataan tilannetta, joka on tukala ja pulmallinen, eli siihen ei ole löydetty ratkaisua (KS 2023). Predikaatilla *on ollut* esitetään sitä, että päättynytkin toiminta kuvataan niin kuin se olisi yhä läsnä (9). Perfektimuotoisella predikaatilla ilmaistaan, että jo aiemmin alkanut toiminta jatkuu yhä. Perfektiin liittyy osittain deiktinen ja suhteellinen aikakäsitys, sillä siihen liittyy merkintä tilanteen suhteellisesta aiemmuudesta. (VISK § 1534.) Tämä tarkoittaa, että taloudelliset vaikeudet ovat olleet jo aiemmin läsnä, mutta niiden odotetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa.

- (10) Huomisen humanisti -tili **näyttää**, minne humanistit työllistyvät. **Tarkoitus on tehdä näkyväksi alaa**, sillä opiskelijat ovat huolissaan humanististen aineiden ope-
tuksesta. (U1)

- (11) Meidän **tarkoituksena on näyttää, mitä me humanistit tehdään isona**. Nostaa tietoisuutta humanistisista tieteistä laajemmalle yleisölle sekä vaikuttaa korkeakoulutuksen rahoitukseen. (U1)

Aineistosta nähdään, että aihe nostetaan esiin esimerkiksi humanistiopiskelijoiden huolena ja ongelmana (10) ja (11). Tästä näkökulmasta katsottuna humanististen alojen opiskelijat pyrkivät korostamaan oman alansa tärkeyttä ja sitä, ettei leikkauksia voi tehdä humanistisesta tiedekunnasta. Molemmissa esimerkeissä toimijat, eli alan opiskelijat haluavat tuoda esiin humanistien työllisyyttä ja sitä, mitä hyötyä humanisteista on yhteiskunnalle. Verbit *tehdä näkyväksi* ja *näyttää* osoittavat tietynlaista näyttämisen halua, sanalla näkyväksi tarkoitetaan esimerkiksi helposti havaittavaa ja konkreettista asiaa (KS 2022). Verbeillä halutaan korostaa humanistien tulevaisuudennäkymiä.

Toinen resursseihin liittyvä seikka on nostaa uutismediassa esiin henkilöstövaje tai henkilöresursseihin liittyvä aihe pinnalle. Aineiston mukaan humanistisille aloille on haastavaa löytää henkilökuntaa, varsinkin professoreja, mikä haastaa yliopistoa tarjoamaan esimerkiksi syventäviä opintoja riittävästi (12) ja (13).

(12) – kertovat, että **ongelman ydin on, ettei** Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa **ole tarpeeksi henkilökuntaa**. (U1)

(13) Koneen säätö muistuttaa, että – hallituksen vuonna 2016 tekemät leikkaukset perusrahoituksessa näkyvät yliopistojen arjessa muun muassa niin, että humanistisissa oppiaineissa **työskennellään erittäin pienillä opetus- ja henkilöstöresursseilla**. (U6)

Aineistosta huomataan, että henkilökuntaresurssit on nostettu esiin useammassa esimerkissä, joiden kautta resurssipulaa käsitellään. Molemmista aineistoesimerkeistä käy ilmi, että henkilökuntaa ei ole riittävästi käyttäen sanavalintoja *ei ole tarpeeksi henkilökuntaa* ja *työskennellään erittäin pienillä henkilöstöresursseilla* (12) ja (13). Adverbi *erittäin* on valittu korostamaan määrän ja resurssin pienuutta. Verbi *työskennellään* (13) on passiivissa, joka jättää mainitsematta tarkan subjektin eli tekijän. Passiivia käytetään esimerkiksi kuvatessa jotain tiettyä ihmisryhmää. (VISK § 1325.)

Humanististen alojen resurssipulaa esitetään uutisaineistossa myös säätöiden ja muiden lahjoitusten ja rahoitusten saamisen kautta (14). Verbillä *ilmoittaa* kuvataan tiedotusta, julistusta tai julkiseksi annettavaa tietoa (KS 2023).

(14) Koneen säätö **ilmoittaa lahjoittavansa** yhteensä 4,5 miljoonaa euroa suomalaisen humanistisen koulutusalan tukemiseen. (U6)

Osa säästöistä ja resurssipulasta on kuitenkin uutisissa ja haastatteluissa kumottu. Resurssien puutetta ei nähdä isona ongelmana jokaisessa uutisessa, vaan aihe saa jopa vastaväitteitä ja eriävää mielipidettä osakseen (15), (16) ja (17).

(15) Humanistisen tiedekunnan rahoitus on vähentynyt viime vuosina, mutta se on tiedekunnan sisäinen asia, miten rahoituksen leikkaukset kohdennetaan. Meillä taiteen tutkimus **ei ole ollut mitenkään erityisesti uhan alla**. (U1)

(16) Rehtori **torjuu epäilyt**, joiden mukaan humanistinen tiedekunta kärsii leikkauksista erityisesti. ”Humanistisen tiedekunnan rahoitus on vuosien saatossa **vähentynyt aivan samassa suhteessa** kuin muiltakin tiedekunnilta”. (U19)

(17) Yliopistot saavat tuloksellisuuden mukaan ministeriöstä rahoituksen, ja yliopistot jakavat ne **omien sisäisten mekanismien mukaan**. **En näe tässä mekanismeja**, jotka **suosisivat** luonnontieteitä tai **haittaisivat** humanistisia aloja. (U1)

Osa aineistoesimerkeistä nostaa siis esiin sen, että humanistisilla aloilla ei mene heikommin kuin toisilla aloilla. Osassa aineistoesimerkeistä humanistisen alojen

suosiminen kuvataan konsessiivisen suhteen kautta. Lausahdus *ei ole ollut mitenkään erityisesti uhan alla* viittaa negaatioon, jossa kuvataan humanististen alojen leikkauksia (15). *Mitenkään erityisesti* viittaa siihen, että leikkauksia on kuitenkin tehty. Asiantilojen keskinäiset suhteet ovat avoimia, mutta oletettu asiointi (humanististen alojen leikkaukset) pätevät silti edes tietyllä tasolla. (VISK § 1139, 1142.)

Esiin nousee myös vertailu muiden alojen leikkauksiin ja tasa-arvoon rahoituksen saamisen suhteen (16) ja (17). Sanavalinnat *vähentynyt samassa suhteessa* tai *en näe mekanismeja, jotka suosisivat – tai haittaisivat* – nostavat esiin vertailevan otteen suhteessa muihin aloihin. Adverbiaalit *samassa suhteessa* kuvaavat määrää samanlaisena ja muuttumattomana (KS 2023). Humanistit kuvataan tässä suhteessa heikommin työllistyvinä ja heikompipalkkaisina. Esimerkissä (16) rehtori *torjuu epäilyt*. *Torjumisella* tarkoitetaan sitä, että asia kielletään tai kiistetään (KS 2023).

4.1.3 Humanistit vastaan teknilliset alat

Humanistinen ja teknillinen ala nostetaan monessa aineistoesimerkissä rinnakkain vastakkainasettelun piirtein. Tätä vastakkainasettelua käytetään niin tasapainottamaan alojen yhtäläisyyttä kuin nostattamaan teknillisiä aloja humanistisia aloja paremmiksi. Vastakkainasettelu nähdään monesta esimerkistä ja alat koetaan ikään kuin vastakohtina toisilleen.

- (18) Lähes kaikki hakijat pannaan myös ratkomaan matemaattisia pulmia, **poikkeuksena humanistinen ala**. Teknisillä aloilla matematiikan koe on **muuta laajempi**. (U5)
- (19) On hyvä välillä tehdä **reality check** ja jutella niiden ystävien kanssa, jotka eivät ole **yhteiskuntatieteilijöitä tai humanisteja**. Siitä saa pontta henkisellem kehitykselleen, kun **asioihin ei ole vain yhtä perspektiiviä**. (U13)
- (20) Hän haluaa **sekä teekkarit että humanistit** kirjoittamaan opiskelijoilta opiskelijoille. (U13)

Aineistoesimerkeistä voidaan huomata vastakkainasettelua sekä teknillisten alojen opiskelijoiden että humanistien välillä. Vastakkainasettelua on kuvattu esimerkiksi rinnastamalla humanistit ja teekkarit. Humanistit ja teekkarit kuvataan parikonjunktioilla *sekä – että* (20), joka on samalla additiivinen ja erotteleva (VISK § 1096). Tässä konjunktioaparissa tarkoituksena on rinnastaa humanisti ja teekkari yhdeksi, mutta samalla erotella ne toisistaan erillisinä, huomionarvoisina omina ryhminään.

Aineistosta käy ilmi korkeakoulujen hakuprosessi, jossa lähes kaikki laitetaan *ratkomaan matemaattisia pulmia* (18). Kuitenkaan tämä ei koske humanistisia aloja,

joita *tekevät poikkeuksen* uuteen valintakoemenettelyyn. *Poikkeuksella* tarkoitetaan poikkeavaa asiaa, joka ei ole tavanomainen (KS 2023). Aineistoesimerkissä nostetaan esiin vastakkainasettelu siitä, että teknillisillä aloilla matematiikan koe on muita aloja laajempi, kun taas humanisteilta matematiikan koe puuttuu täysin. Humanisti nostetaan erilaisena toimijana esiin, sillä predikaatti *pannaan ratkomaan* käsittää vain *lähes kaikki* opiskelijat, mutta humanistien osallisuus tähän toimintaan jätetään pois.

Humanistien lisäksi aiheeseen halutaan *reality check* (=maan pinnalle palauttaminen) muilta kuin humanisteilta (19). Tässäkin nostetaan esiin vastakkainasettelua humanistien ja muiden alojen opiskelijoiden suhteen ja sanavalinta *reality check* viittaa siihen, että korkealentoiset ajatukset tulevat humanisteilta, kunnes esimerkiksi insinöörit tai ekonomit *palauttavat maan pinnalle* ja ohjaavat ajatuksia myös muihin vaihtoehtoihin suuntiin. Englannin kielen käyttö kesken lauseen kuvastaa puhujan nuorekkuutta ja rentoa suhtautumista asiaan.

(21) Nyt mennään yliopistojen yhdistymisen ytimeen eli katsotaan, **osaavatko teekkarit** [teknillisten korkeakoulujen opiskelijat] **ja humanistit juhlia yhdessä.** (U12)

(22) Ja oikeassahan hän on. Olemme nimittäin selvittämässä sitä, missä ja millä tavoin eri ainejärjestöjen opiskelijat juhlivat. **Istuvatko humanistit iltaa rauhallisesti ja juhlivatko insinöörit kuin viimeistä päivää?** (U3)

Esiin nostetaan myös humanistien ja *teekkareiden* yhteinen juhlinta ja pohditaan, *osaavatko humanistit ja teekkarit juhlia yhdessä.* Alojen tyypillinen vastakkainasettelu nostaa esiin humanistien ja teekkareiden mahdollisesti eri tyyllisen juhlintakulttuurin yliopistossa (21). Erilaiset vastakkainasettelut on kuvattu rinnastamalla kahta ryhmää, esimerkiksi humanisteja ja teekkareita keskenään (21) käyttämällä esimerkiksi rinnastuskonjunktioita *ja*.

Alat on rinnastettu myös vastakohtien kautta toisiinsa. Tapaa ilmaisevat adverbiaalit *rauhallisesti* ja *kuin viimeistä päivää* ovat toisiinsa suhteutettuna täysin vastakaista toimintaa (22). Tapaa kuvataan tässä eri tyylein: *rauhallisuudella* voidaan tarkoittaa häiriötöntä, melutonta, kiirehtimätöntä tai levotonta toimimista (KS 2023) ja vastaavasti *kuin viimeistä päivää* kuvastaa toiminnan intensiivisyyttä, tässä tapauksessa juhlimista hyvin intensiivisesti ja railakkaasti (VISK § 994).

Verbit *istuvatko* ja *juhlivatko* erottavat toimijat toisistaan, sillä toiminnot ovat toisensa poissulkevia ja päinvastaisia. Kysyvä liitepartikkeli -kO näkyy verbeissä *osaavatko*, *istuvatko* ja *juhlivatko* (21) ja (22). Verbikysymyksen käytöllä pyritään näissä tilanteissa selvittämään proposition paikkaansapitävyys, eli se, onko kyseinen asiointila mahdollinen vai mahdoton. Kysymykseen voi vastata minimivastauksella "kyllä" tai "ei". (VISK § 1680, 1689.) Kysymykset on valittu aineistoon retorisisina kysymyksinä, joihin ei välttämättä etsitä yksiselitteistä vastausta tai vastaus näkyy

monimutkaisempaan kuin kysymyksenasettelun minimivastaus. Tekstin on tarkoitus herättää lukijan huomio vastakkainasettelun ja retorisen kysymyksen avulla.

Humanistiset alat ja teknilliset alat nähdään siis sekä sisällöllisesti että kielellisin valinnoin rinnastettaviksi erillisinä. Aineistosta ei löydy yhdistäviä tekijöitä, esimerkiksi akateemista koulutustaustaa tai yhteisiä työpaikkoja nostettuna esiin. Aineisto-oesimerkeissä huomataan vastakkainasettelua sekä käytöksen kuvaamista eri tyyli- sesti, jopa stereotyyppisesti ajatellen. Esimerkissä (22) humanisti nähdään rauhan- omaisena ja jopa hieman tylsänä juhlijana, kun taas insinööri nähdään juhli- van villisti ja välittämättä huomisesta. Stereotyyppiat on nostettu retorisella kysymyksellä esiin.

4.2 Diskurssit

Diskurssilla tarkoitetaan erilaista joukkoa sanoja ja sanavalintoja, jotka luovat sää- nönmukaisuuden ja tietyn näkökulman tekstile (Fairclough 2003: 124). Diskurssit vai- kuttavat ympäröivään kielenkäyttöön ja siltä osin kuvaavat maailmaa tietystä näkö- kulmasta. Erilaiset diskurssit sekoittuvat keskenään, mutta olen pyrkinyt löytämään uutisaineistosta muutamia vallalla olevia diskursseja, jotka ohjaavat uutismedioiden suuntaa. Nämä sanavalinnat esiintyvät laajasti ja toistuvasti, sillä yksittäinen sanava- linta ei luo vielä diskurssia. (Haapanen, Kääntä & Lehti 2008: 7).

Seuraavaksi esittelen diskursseja, jotka ovat representaatiota laajempia näkö- kulmia, tiettyjä puhetapoja, joita uutisaineistosta nousee esiin. Diskurssit ovat limit- täisiä ja sekoittuvat keskenään, mutta olen pyrkinyt nostamaan esiin tiettyjä eniten aineistossa esiintyviä diskursseja. Diskurssien kautta näkökulma humanistien kuvaa- misesta uutismediassa laajenee ja saa enemmän kontekstillistä merkitystä osakseen. Seuraavaksi esittelen diskurssit, jotka aineistosta nousivat merkittävimmin esiin.

4.2.1 Huolidiskurssi

Yhtenä diskurssina uutisaineistosta nousee esiin diskurssi, jonka mukaan humanisti- set alat ovat resurssipulan kynsissä, humanisteille ei riitä töitä ja alan palkkaus on muita aloja heikompi. Nimesin tämän diskurssin *huolidiskurssiksi*, sillä aineistosta nou- see esiin huoli valmistumisesta, työllistymisestä ja siitä, mihin humanisteja tarvitaan.

Huoli voidaan kokea eri ihmisten toimesta erilaisena ja erilaisista näkökulmista katsottaessa huoli voi olla eri asteista. Huoli tarkoittaa epätoivoa, pelkoa ja hätää, jopa tuskaa ja se voi aiheuttaa ahdistusta ja murhetta (KS 2023). Huoli esimerkiksi yliopis- tojen resursseista, korkeakoulutuksen saaneiden työllistymisestä ja palkkauksesta nousee esiin uutisista. Diskurssissa huomio kiinnittyy erilaisiin sanavalintoihin ja

lauserakenteisiin, joilla huolta kuvataan. Huoli esimerkiksi henkilökunnan riittävydestä rinnastetaan usein humanistisiin aloihin, mutta korkeakoulujen rahoitus on esillä myös muista opintoaloista puhuttaessa. Huolenaiheita voi olla erilaisia ja yhteiskunnallisesti ja yksilön tasolla huolta kannetaan erilaisista asioista.

Huoli nousee esiin aineistosta erilaisina tulevaisuudennäkyminä, joita yhdistää murheellisuus ja pelko varsinkin tulevasta. Huolidiskurssissa näkymät ovat huonot, eikä humanistien tilanne ole menossa ainakaan parempaan päin, vaikka muutoksia pyritäänkin tekemään.

- (23) **Ei ole tarpeeksi** professoreja eikä lehtoreja. Olisi tosi kiva, jos olisi tuntiopettajia, mutta niitäkään ei ole tarpeeksi. – Kaiken takana on meidän **huutava resurssipula**. – Resurssien puute johtaa siihen, että otetaan vähemmän opiskelijoita sisään, mikä johtaa vähempään rahoitukseen. Se on kierre, josta ei päästä eroon. (U1)

Huoli näkyy aineistoesimerkeissä monella eri tavalla ja sillä on monia eri tekijöitä. Osassa aineistoa huolta kokevat alan opiskelijat ja osassa esimerkiksi alalla työskentelevät. Esimerkiksi talous nähdään tärkeämpänä tai korkeampi-arvoisena ja sen myötä esimerkiksi kaupallinen tai teknillinen ala samoin, verrattaessa humanistisiin aloihin. Resurssipula nähdään isona huolenaiheena ja huolta esitetään henkilöstön riittävydestä, rahoituksen puutteesta ja vähenevästä opiskelijamäärästä. Esimerkissä (23) nähdään, miten humanistit ovat huolissaan lähes kaikesta alan tulevaisuutta tarkastellessa. Idiomia *huutava resurssipula* käytetään luomaan tunnelmaa siitä, että huoli resurssien riittävydestä on tällä hetkellä merkittävästi läsnä alan opiskelijoiden keskuudessa (23).

Huolidiskurssi nousee esiin aineistosta myös esimerkiksi uutisten otsikoinnin kautta, sillä otsikoihin on noussut erilaisia huolta aiheuttavia asioita (24) ja (25).

- (24) Humanistiopiskelijat perustivat Instagram-tilin, sillä **opetusta vaivaa "huutava resurssipula" – Helsingin yliopiston dekaani ei tunnista ongelmaa**. (U1)

- (25) **Taiteiden tutkimus on pulassa** Helsingin yliopistossa – **Professorikato kuormittaa** opettajia, opiskelijat jäävät vaille opetusta: "Tilanne on raskas". (U19)

Huolta nähdään myös uutisten leipäteksteissä, joissa korostuu humanististen alojen taloudelliset ongelmat, opettajien ja professorien vähyys ja työllistymistilanne humanistisilta aloilta. Huolta koetaan niin tulevaisuudesta kuin nykyhetkestäkin, mutta suurimmaksi osaksi opintoalan tulevaisuusnäkyvät huolettavat.

- (26) Lisäksi humanistien työllisyysnäkyvät ovat **kaikista aloista heikoimmat**. (U8)

(27) Jyväskylän yliopisto sijoittuu kaikkien alojen vertailussa **neljänneksi viimeiseksi, mitä voi selittää humanististen tieteiden painotus** yliopistossa. (U8)

(28) Humanisteille **ei siis kuulu hyvää.** (U1)

Esimerkeissä voidaan nähdä huolidiskurssi tarkastelemalla sanavalintoja, joita toimitajat ovat käyttäneet. Esimerkiksi sanavalinnat *työllisyysnäköymät ovat kaikista aloista heikoimmat* ja *mitä voi selittää humanististen tieteiden painotus yliopistossa* suhteuttavat näkökulman siihen, että humanistien työllistyminen on heikkoa ja humanististen alojen opiskelun vuoksi Jyväskylän yliopisto ei pärjää korkeakouluvertailuissa (26), (27). Negatiivinen ja osittain jopa vähättelevä näkemys humanistien työllisyydestä ja vaikutuksesta korkeakouluvertailuihin näkyy aineistosta (26), (27) ja (28).

Humanistien huolta kuvataan yksilöivillä superlatiivadjektiiveilla kuten *kaikista heikoimmat* (26). Tällä kuvataan yksiselitteisyyttä puhekieliseen tapaan, viitaten saanaan *kaikkein*. (VISK § 645.) Esimerkissä (28) humanistien nykyhetken vointia on kuvattu suoralla partitiivifraasilla *ei kuulu hyvää* (VISK § 1234). Tekstiviite antaa suoran kuvan siitä, miten humanistien nykyhetki ja tulevaisuus nähdään osassa aineistoa.

(29) Me perustettiin tämä tili [*humanistien työllistymispolkua kuvaava Instagram-tili*], koska meistä tuntuu, **ettei meidän hätää ymmärretä.** (U1)

Huolta herättää moni asia, joiden kautta humanisteista uutisointi on nostettu esiin. Monissa uutisissa huoli nostettiin esiin humanistien ja humanistiopiskelijoiden huolena ja heidän toimintaansa kuvattiin heidän huolensa kautta (29). *Hädällä* tarkoitetaan tukalaa tilannetta, esimerkiksi taloudellista ahdinkoa, joka voi olla vaarallinen tai huolestuttava (KS 2023). Sanavalinnalla on siis haluttu tuoda esiin todellista ahdinkoa ja huolta alan tulevaisuudesta.

Humanistisille aloille kerrotaan annettavan mentorointia uratavoitteidensa ja tulevaisuuden haaveidensa saavuttamisessa (U10). Uratavoitteiden mentorointiohjelmassa eri alojen asiantuntijat auttavat humanisteja työllistymään, perustamaan yrityksen tai vaihtamaan työtehtäviään. Humanistien huolta on siis pyritty näkemään ja korjaamaan, mutta aineistosta käy ilmi hyvin vähäinen määrä ratkaisuehdotuksia huolettaviin asioihin, esimerkiksi taloudelliseen tilanteeseen ja urakehitykseen. Kuitenkin mainitsemalla humanistit työllistymistä helpottavassa kontekstissa, nostetaan ala muiden apua tarvitseväksi.

Humanistien huolidiskurssissa korostuu huoli taloudellisesta pärjäämisestä niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla, työllistyminen sekä humanististen alojen tulevaisuuden osalta. Huolidiskurssi korostaa varsinkin humanistien tulevaisuutta sekä negatiivisia skenaarioita siitä, miten humanistit voidaan nähdä osana yhteiskuntaa.

Esimerkeistä käy ilmi, että aiheet ovat pääasiassa negatiivisia, eikä uutisaineistoissa esitetä juurikaan mahdollisuuksia parantaa tai kehittää huolenaiheita tai esimerkiksi taloudellista kestävyyttä tai työllistymistä. Diskurssissa käy ilmi se, että humanistien tulevaisuudennäkymät eivät ole hyvät, ellei asioille pian tehdä merkittäviä muutoksia. Huolenaiheista puhuttaessa esiin nousee usein opiskelijoiden tai henkilökunnan huoli, mutta valtakunnallinen, yhteiskunnallinen huoli jätetään huomiotta. Monessa tilanteessa huoli on yksittäisen ihmisen kokemus itselleen tärkeästä asiasta.

4.2.2 Uradiskurssi

Uralla tarkoitetaan ihmisen menestymistä ja toimintaa jollakin alalla tai jossakin ammatissa. Ura voi olla myös elämäntehtävä. (KS 2023.) Uran merkitys ihmisten elämässä eroaa, toinen haluaa merkityksellisen uran siinä missä toiselle riittää toimeentulo ja keskinkertainen tyytyväisyys. Urakeskeisyys nousee osassa aineistoa esiin, sillä erilaisia palkkauksia, työllisyyttä ja tyytyväisyyttä uravalintoihin kuvataan osassa uutisaineistoa. Erilaiset ammatit ovat tärkeitä yhteiskunnan toimivuuden kannalta ja humanistiset alat ja ammatit kattavat laajan kokonaisuuden erilaisia työllisyysnäkyviä ja työpaikkoja. Yksinomaan humanisteista puhuttaessa ei voi siis tietää, puhummeko opettajan vai tutkijan urasta. Tämän vuoksi yleistettävyyttä esimerkiksi humanististen alojen ja kaupallisten alojen välillä on osittain epäilevä, sillä kaupalliset alat pitävät sisällään paljon pienemmän joukon uria ja ammatteja.

Tässä diskurssissa kuvataan humanistien uraa, työllisyysnäkyviä ja tarpeellisuutta yhteiskunnassa. Nimesin tämän diskurssin *uradiskurssiksi*. Diskurssista näkyy, kuinka humanistien urakehitys on joko mahdollisuuksia avaavaa tai vastaavasti mahdollisuuksia poissulkevaa. Humanistit kuvataan kuitenkin monesti niin, etteivät he itse ymmärtäisi omaa arvoaan (30) ja (31).

(30) Monet humanistit ovat **toimintamme myötä tajunneet, että heidän osaamisensa on tärkeää tässä maailmassa, vaikka ei osaisikaan koodata** tai olisi lukenut kauppatieteitä. (U16)

(31) ”Humanistit **eivät välttämättä tiedä, millaisia työpaikkoja he voivat papereillaan hakea.**” (U18)

Aineistoesimerkeissä on käytetty virkkeitä *toimintamme myötä tajunneet, että heidän osaamisensa on tärkeää tässä maailmassa ja eivät välttämättä tiedä, millaisia työpaikkoja he voivat hakea*, jotka kuvastavat epävarmuutta oman osaamisensa tunnistamisesta ja tulevaisuuden uramahdollisuuksista. Urakehitys nähdään kuitenkin melko positiivisessa valossa ja humanistien osaamista arvostetaan. Humanististen alojen

työllistymistä ja uramahdollisuuksia on kuvattu uutisissa toiveikkaina ja niin, että humanisteja tarvitaan jatkossakin.

(32) ”**Kaikkea ei voi jättää vain kaupallisesta alasta kiinnostuneiden humanistien varaan.** Heitä on kuitenkin rajatusti” (U16)

(33) ”Ihan vielä humanisteja ei tosin revitä koulun penkiltä konsulttifirmoihin. **Ilman kauppatieteellistä tutkintoa hänkään ei olisi nykyisessä asemassaan**” (U16)

Humanistien uraa kuvataan myös suhteessa kauppatieteisiin ja ekonomeihin. Näissä uutisteksteissä kävi ilmi, että humanistien tietoutta tarvitaan myös kaupallisilla aloilla, mutta humanisti ei vielä kuitenkaan ilman kaupallisen alan tuntemusta selviä työtehtävistä (32) ja (33). Kauppatieteellinen tutkinto nähdään kuitenkin elinehtona siinä, että konsulttifirmat palkkaisivat humanisteja. Humanistien uradiskurssi nousee siis esiin myös suhteessa toisiin aloihin: humanistia pidetään mahdollisuuksien mukaan apuna teknologisoituvissa koulutuksissa ja ammateissa, sillä tietoisuus ihmisten vuorovaikutuksesta, käyttäytymisestä ja kielen merkityksestä esimerkiksi asiakassuhteiden luomisessa kasvaa. Humanististen alojen onkin kuvattu osin nousevan kaupallisten alojen rinnalle.

Humanistien uradiskurssi näkyy myös aineistoissa, joissa esitellään humanistien omaa mieltymystä siitä, mihin heidän uransa on menossa ja minkälaisia urahaaveita heillä on.

(34) Yle jatkaa toista vuotta peräkkäin **kiinnostavimpana työnantajana** humanististen alojen opiskelijoiden keskuudessa. (U11)

(35) Viidennes humanististen alojen tohtoreista **ei ollut tyytyväinen urakehitykseensä.** (U9)

(36) Itä-Suomen yliopistossa käynnistyy uusi, humanistisille aloille suunnattu mentoointiohjelma. Tarkoituksena **on tukea humanistisen alan opiskelijoiden ja niiltä valmistuneiden uratavoitteita.** (U10)

Aineistossa kuvataan minkälaisista työpaikoista humanistit ovat kiinnostuneita (34) ja millaisena he näkevät urakehityksensä (35). Humanististen alojen uradiskurssi näkyy siis myös humanistien itsensä asettamina mielipiteinä omasta urastaan ja tulevaisuudestaan. Aineistossa on nostettu esiin humanististen tohtorien urakehitys: neljä viidestä tohtorista on vähintään osittain tyytyväinen urakehitykseensä ja yksi viidestä ei (36). Aineistossa on päätetty kuitenkin nostaa esiin tyytymättömyys urakehitykseen, eikä sitä, että suurin osa tohtoreista on tyytyväinen uraansa. Aineistosta käykin ilmi

se, että humanistien onnistunutta urakehitystä ja työllistymistä ei nähdä kiinnostavana aiheena uutisoida.

Mentorointiohjelmalla pyritään tukemaan humanistien uratavoitteita. Humanistien urakehitys on nostettu esiin kuvaamalla erilaisia tapoja kehittää ja parantaa uraa ja sen nopeaa kehitystä (36). Mentorointiohjelmassa pyritään siis helpottamaan humanistin työnhakua ja urakehitystä mahdollisesti suunnittelemalla työllisyyttä helpottavia työmahdollisuuksia. Tuen tarve vaikuttaa siltä, että asiat eivät ole tällä hetkellä hyvin. Tukea tarjoamalla tulevaisuuden urakehitystä voitaisiin kuitenkin mahdollisesti parantaa.

Humanistien tämänhetkisiä onnistumisia urallaan ei juuri aineistossa esiinny. Yle on nostanut esiin sen, että humanistit ovat kiinnostuneita työskentelemään Yleisradiolle tulevaisuudessa, mutta uutisessa kerrotaan, että myös IT-alojen keskuudessa Yle on työpaikkojen parhaan kahdenkymmenen joukossa (U11). Onnistumisten kuvausta ei kuitenkaan ole nostettu esiin esimerkiksi mainitsemalla aloja, joihin humanisti työllistyy tai kirjoittamalla uutistekstejä humanisteista töissä tai menestyneinä urallaan.

Humanistien uranäkymät ovat siis aineiston mukaan heikot ja työllistyminen on osittain muiden kuin humanistien avun tarpeessa. Humanistiset tieteet ja niiden tulevaisuus nähdään vaihtelevissa merkityksissä, joko turhana tai hyödyllisenä, esimerkiksi liitettynä kaupalliseen alaan. Urallaan menestyvää humanistia ei kuitenkaan esiintynyt aineistossa, vaan aineistossa keskityttiin tämänhetkisen ura- ja työllisyystilanteen parantamiseen ja tulevaisuuden ajattelemiseen. Aineiston urakeskeisyys painottuu työllistymismahdollisuuksien parantamiseen ja humanistien oman arvonnäkökulman kehittämiseen.

4.2.3 Talousdiskurssi

Aineistosta löytyy myös taloutta, resursseja, lahjoituksia ja säästöjä koskeva diskurssi, jonka nimesin *talousdiskurssiksi*. Taloudesta puhutaan useissa aineistoissa ja se nostetaan monessa tilanteessa ratkaisevaksi tekijäksi alojen hyödyllisyydestä puhuttaessa.

Diskurssi korostuu varsinkin puhuttaessa humanistisista aloista ja humanistisesta tiedekunnasta, mutta talous, palkat ja luvut on nostettu esiin myös yksittäisiä humanisteja kuvaillessa. Talousdiskurssin kautta humanistisuus nähdään osana yhteiskuntaa ja sitä pyritään perustelemaan yhteiskunnalle taloudellisesti merkittävänä. Henkilön yksittäiset mieltymykset tai haaveet eivät näy tässä diskurssissa, vaan yhteiskunta ja sen talous merkitsee. Humanistien merkitys talouselämässä näkyy tietyltä

osin lähes jokaisessa aineiston uutisessa, mutta tietyt uutistekstit ovat selkeämmin diskurssin alaisia.

Talousdiskurssista nousee esiin luvut ja rahoitukset. Erona esimerkiksi huolidikurssiin nähdään se, että talousdiskurssissa tuottavuus, velka ja yhteiskunnallinen merkittävyys korostuu. Uutisien otsikoissa näkyy myös taloudellinen näkökulma alaan (37).

(37) Koneen säätö **tukee** Suomen yliopistojen pulassa olevaa taiteiden tutkimusta **miljoonilla euroilla**: Elokuva-ala saamassa uuden professuurin Helsinkiin. (U20)

Humanistiset alat nähdään talousnäkökulmasta esimerkiksi tienaanemisen ja rahoitusten kannalta. Myös politiikka on nostettu esiin tässä diskurssissa, ja osaa aineistosta kuvataan poliittisen päätäntävällän kautta (38).

(38) Humanisteista Jyväskylän yliopiston oppilaat **tienaisivat** noin neljä tuhatta euroa **enemmän kuin** Turussa opiskelleet. (U4)

(39) Yliopistot saavat tuloksellisuuden mukaan **ministeriöstä rahoituksen**, ja yliopistot jakavat ne omien sisäisten mekanismien mukaan. En näe tässä mekanismeja, jotka suosisivat luonnontieteitä tai haittaisivat humanistisia aloja. (U1)

Tienata kuvastaa rahan ansaitsemista ja on yksi taloudellisuutta kuvaavista termeistä (38) (KS 2023). Valtioneuvoston virasto eli ministeriö myöntää rahoituksen yliopistolle, joka käyttää rahoituksen valitsemallaan tavalla (39). Talousdiskurssiin liittyy siis osittain myös politiikkaa: mihin ja kenelle ministeriö myöntää rahoitusta ja minkä veran? Tähän liittyy myös seikka siitä, miten humanistisia aloja arvioidaan esimerkiksi tuottavuuden kannalta. Alojen yhteiskunnallinen merkitys ei ole välttämättä samalla tavalla mitattavissa rahana, kuin esimerkiksi teknillisen alan merkittävyys yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa tuottavuus ja talous näyttäytyy merkittävämpänä seikkana kuin sosiaalinen pääoma. Aineistosta ei käy kuitenkaan ilmi humanistisen korkeakoulutuksen tuottamat verotulot ja sijoitus yhteiskuntaan. Humanistisia aloja opiskellaan paljon ja esimerkiksi verotulot ja yhteiskunnallinen tuottavuus on osana myös humanistien työelämää. Kuitenkaan, tätä ei nosteta esiin puhuttaessa humanistisiin aloihin resurseista ja rahoituksesta puhuttaessa. Humanistisille aloille haettiin kaikista yliopistoaloista toiseksi eniten, heti kauppakorkeakoulun jälkeen, ja opiskelijoita otetaan sisään paljon eri aloille. Tämän lisäksi ammattikorkeakoulussa on omat humanistiset alansa. (Yle uutiset 2019). Verojenmaksu ja yhteiskunnallinen taloudellinen hyöty jätetään kuitenkin aineistossa täysin mainitsematta.

Humanististen alojen taloudellisuutta käsittelevissä aineistoissa ala nähdään monin paikoin niin, että humanistiset alat tarvitsevat taloudellista tukea säätiöiltä ja ministeriöstä. Taloudellisesti ala ei ole aineiston mukaan kannattava, sillä humanistien työllistyminen ja sen kautta palkkaus ovat pieniä. Humanistisia aloja ei nosteta esiin yhteiskunnallisesti tai taloudellisesti hyödyllisinä vaan enemmän toisia ja apua tarvitsevana joukkona. Diskurssiksi voisi nousta myös tietynlainen *hyötydiskurssi*, sillä aineisto esittelee monia asioita hyödyllisyyden näkökulmasta.

5 PÄÄTÄNTÖ

5.1 Tulokset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten humanisteja kuvataan uutismedioissa. Tämän lisäksi tutkimuksesta käy ilmi, minkälaisia diskursseja humanisteihin liitetään ja mitkä diskurssit ohjaavat uutistekstien aihevalintoja. Tutkimuskysymykseni ovat: 1. Miten humanisteja representoidaan uutismediassa? ja 2. Minkälaisia diskursseja aineistossa esiintyy?

Koen, että tutkimukseni löysi ratkaisuja esitettyihin tutkimuskysymyksiin ja tutkimustavoitteeni toteutui. Seuraavaksi esittelen analyysini tärkeimpiä tuloksia sanalistaen niitä hieman. Kappaleen lopussa kuvaan diskurssien ja representaatioiden suhdetta toisiinsa.

Tutkimuksessani löytyi kolme representaatioryhmää, joiden avulla media kuvaa humanisteja uutisteksteissään. Nämä ryhmät ovat humanisti työttömänä, humanistiset alat resurssipulassa ja humanistiset alat vastaan teknilliset alat. Humanistien roolit ovat moninaiset ja tässä tutkimuksessa on esitetty niistä vain muutamia aineistosta yleisimmin löytyneitä roolituksia. Kuitenkin tutkimus antaa osviittaa siitä, minkälaista kuvaa media luo humanisteista. Nämä representaatioryhmät nousivat aineistosta esiin ja niiden kautta humanisteja ja humanistista alaa kuvataan.

Humanisti työttömänä -representaatioryhmä kuvaa humanistia kielellisin ja sisällöllisin valinnoin työttömänä ja niin, että työllistymisen koetaan olevan haastavaa, jopa mahdotonta nykyisessä yhteiskunnassa. Työllistymistä tukeakseen on perustettu erilaisia kursseja ja sosiaalisen median tilejä, joiden kautta humanistien työmahdollisuudet nostetaan esiin. Humanisteja kuvataan myös suhteessa toisiinsa aloihin niin, että humanistien hyöty voitaisiin nähdä yhdessä esimerkiksi kauppatieteilijöiden kanssa. Humanistien työllistymisestä ei herännyt aineistosta kovin luottavainen kuvaus, vaan humanisti kuvattiin usein työttömyyden tai haasteellisen työllistymisen kautta.

Humanistisen alan resurssipula näkyi representaatioissa niin, että humanistiset alat kuvattiin aineistossa resursseiltaan vajavaisiksi. Tämä representaatio korostui eniten puhuttaessa koulutuksen näkökulmasta eli esimerkiksi yliopistojen resursseista kouluttaa uusia humanististen alojen kandidaatteja ja maistereita.

Heikko taloudellinen tilanne ja opettajien sekä professorien vähyys nousi esiin aineistosta. Aineistosta kävi ilmi kaksi ääripäätä: ne, jotka pitävät humanististen tieteiden tilannetta heikkona sekä ne, jotka eivät näe eroa humanististen ja muiden alojen resurssien välillä. Humanistiset alat kuvataan monessa aineiston kohdassa kuitenkin eniten resurssipulasta kärsivänä alana, vaikka leikkaukset liittyvät useisiin aloihin niin ammattikorkeakouluissa kuin yliopistoissa.

Kolmas representaatioryhmä, *humanistit vastaan teknilliset alat*, nostaa esiin vastakkainasettelun humanististen alojen ja teknillisten alojen välille. Aineistosta käy ilmi, että humanistien ja teknillisten tai kaupallisten alojen välille yritetään luoda eroa, kuilua ja ne pyritään pitämään toistensa vastakohtina. Aineistosta ei löydy yhdistäviä tekijöitä alojen välille, vaan kaikki aineistoesimerkit, joissa on nostettu esiin kauppatieteellinen tai teknillinen ala, on se esitetty jollain tasolla humanistisen alan vastakohtana. Uutismedia siis luo itsessäänkin tietynlaista kuilua erilaisten alojen välille hyvin stereotyyppisesti. Esimerkiksi yliopistossa pää- ja sivuaineet voivat olla eri tiedekunnista, jolloin erottelu "humanisti - tekkari" ei ole niin yksiselitteinen, kuin joissain aineistoesimerkeissä käy ilmi.

Uutisaineistoista nousevia laajempia diskursseja ovat *huolidiskurssi*, *uradiskurssi* ja *talousdiskurssi*. Näiden diskurssien kautta tulkitessa humanisteista kerrotaan laajasti erilaisista näkökulmista ja lähtökohdista. Diskurssit linkittyvät toisiinsa monelta osin, eikä yksiselitteistä luokittelua voi tehdä. Analyysissa ja tuloksissa näkyy luokittelu, jonka mukaan tämä aineisto on jaettu. Osa esimerkeistä olisi sopinut muihin diskurssiluokkiin tietyiltä osin, mutta diskurssit erottuvat kuitenkin päätavoitteensa vuoksi toisistaan. Esimerkiksi huolidiskurssissa korostuu ahdinko, uradiskurssissa humanistin työllistyminen ja urakehitys sekä talousdiskurssissa talous, politiikka ja yhteiskunta.

Huolidiskurssi kuvaa huolta humanistien työllistymisestä ja tulevaisuudesta sekä humanististen opintojen jatkumisesta ja resurssien riittämisestä. Tässä diskurssissa humanististen alojen tulevaisuus sekä humanistien työllisyys nähdään jopa pelottavan huonona, sillä rahaa, resursseja ja työpaikkoja ei ole riittävästi. Toisaalta aineistossa nähdään myös pientä osaa siitä, mitä tulevaisuudessa voisi muuttaa, jotta humanististen alojen huominen olisi valoisampi. Huolidiskurssissa humanisti nähdään työttömänä, jonka asemaa täytyy korostaa paremman ymmärtämisen saavuttamiseksi. Ymmärrys humanistisista aloista korostuu tässä diskurssissa.

Uradiskurssin kautta humanisteja ja humanistisia tieteitä on kuvattu niin, että humanistit nähdään tärkeänä osana yhteiskuntaa, tai vastaavasti heikompana osana verrattuna muihin akateemisen koulutuksen saaneisiin. Uradiskurssissa nostetaan esiin

esimerkiksi työllistyminen ja koulutusalojen tulevaisuus. Uradiskurssi linkittyy toisiin diskursseihin merkittävästi, sillä uranäkökulma on osittain myös taloudellinen ja yhteiskunnallinen näkökulma. Diskurssissa on merkityksellistä myös se, millaisena humanistin tulevaisuus nähdään uran kannalta.

Taloudiskurssissa humanistien palkkoja vertaillaan muihin aloihin ja humanistisen korkeakoulun rahoitusta tai lahjoituksia kuvataan suhteessa muihin tieteenaloihin. Tähän diskurssiin kuuluu myös poliittinen näkökulma humanistisiin tieteisiin ja esimerkiksi ministeriön rahoituksen merkitys alalle.

Diskurssiin liittyy esimerkiksi palkkatilanne, yhteiskunnan taloudelliset resurssit ja humanistien taloudellinen hyöty yhteiskunnalle. Yleisesti kaikissa aineistossa löytyvissä diskursseissa nousee esiin kaupallisuus, hyötynäkökulma ja yhteiskunnallisuus, joiden kautta humanistisia aloja vertaillaan toisiin aloihin.

Humanisteja kuvataan erilaisilla representaatioilla erilaisten diskurssien vaikuttaessa uutismedioihin ja uutistekstien valintaan. Monet representaatioista ovat talousdiskurssin alaisia, esimerkiksi resurssipulan representaatio. Humanistit vastaan teekkarit -representaatioissa on myös taloudellisia, vastakkainasettelun näkökulmia, joiden mukaan humanisti tienaa vähemmän kuin teknilliseltä alalta valmistunut. Uradiskurssiin linkittyy vahvasti humanisti työttömänä -representaatio, jossa humanistia kuvataan työttömyyden ja työllisyyden kautta.

5.2 Pohdinta

Kriittinen diskurssintutkimus ja vallan käsite soveltuivat analyysiin hyvin. Taustakäsite diskurssi kulki mukana koko analyysin ajan, ja pyrin pitämään mielessäni, että kielenkäyttö on osana yhteiskuntaa ja sosiaalista kanssakäymistä. Tämän lisäksi pyrin ajattelemaan mediaa osittain vallan kautta, sillä medialla on suuri valta esimerkiksi käyttämässään kielessä ja kielivalinnoissaan. Myös yksittäiset journalistit käyttävät valtaa valitessaan yhteiskunnallisesti merkittäviä aiheita uutisointiin sekä valitsemalla näkökulman ja diskurssin, jonka kautta uutisaihetta käsittelee. Tietynlaista valtaa osoittaa myös valinnat haastateltavista sekä siitä, mitä haastatteluista nostetaan itse uutistekstiin esiin.

Aineisto soveltui tutkimukseen hyvin, sillä aineisto oli monipuolista. Samat teemat toistuivat aineistossa usein, jolloin samankaltaisuutta oli löydettävissä teemoittelussa. Erilaisten representaatioiden ja diskurssien löytäminen oli melko yksinkertaista, sillä samat teemat toistuivat monessa uutisessa. Humanistit kuvataan selkeästi tiettyjen aiheiden ja diskurssien näkökulmasta, riippumatta aineiston julkaisupaikasta. Representaatioiden ja diskurssien nimeämisessä pyrin löytämään mahdollisimman selkeät ja kuvaavat nimitykset, joita käytin tutkimustuloksissani.

Tutkimuksen analyysissä olisi voinut tutkia enemmän esimerkiksi humanistien toimijuutta suhteessa muihin aineiston toimijoihin. Toimijuus ja osallisuus erilaisissa toiminnoissa ja suhteessa erilaisiin predikaatteihin avaisi vielä enemmän näkökulmia siihen, minkälaisina toimijoina humanistit nähdään aineiston pohjalta. Kuitenkin humanistien representaatioista ja diskursseista saadaan nykyisestäkin tutkimuksesta tietoa, jonka avulla voidaan nähdä median suhtautumista ja näkökulmaa aiheen ympärillä. Median kuvausta humanisteista ei ole tutkittu aiemmin Suomessa, joten tutkimus antaa lisätietoa aiheesta ja uusia jatkotutkimusideoita aiheen parissa.

Tutkimuksesta käy ilmi, että humanistit kuvataan monesti työttömyyden, palkkojen ja vastakkainasettelun kautta. Humanistien hyödyllisyydestä, työllistymispainoista tai humanistisen tutkimuksen hyödyistä ei puhuttu aineistossa paljoa. Hypoteesinani oli, että humanisti esitetään erittäin negatiivisessa valossa, mutta kuvaus uutisaineistossa oli neutraalimpi kuin ajattelin. Kuitenkin humanisteista puhuttaessa ei nostettu esiin esimerkiksi alan positiivisia vaikutuksia kansantalouteen tai yhteiskuntaan, vaan tutkimuksesta käy ilmi, että humanisti kuvataan monesti työttömyyden ja matalapalkkaisuuden kautta. Humanistien kuvaus nousi siis lopulta melko negatiiviseksi yleisesti katsoen aineistosta.

Aineistossani tutkin melko tuoreita uutistekstejä. Kaivelemalla aiempien vuosien uutisia huomasin, että 2006 sekä 2016 olivat vuodet, jolloin humanistisista aloista puhuttiin vielä negatiivisempaan sävyyn useammassa eri lehdessä ja uutisessa. Jatko-tutkimuksessa voisi käsitellä vertailuna aiempien vuosien luomaa kuvaa humanismista ja siitä, vaikuttaako se tämän päivän resurssivajeeseen, jota uutisteksteissä tuotiin paljon esiin. Alan kiinnostavuus saattaa kärsiä esimerkiksi median luoman kuvan ja näkökulman myötä, jonka vuoksi humanistisista aloista voitaisiin uutisoida myös positiiviseen ja kannustavampaan sävyyn, erilaisten representaatioiden kautta.

Humanististen alojen arvostusta ei kuitenkaan nostettu juurikaan esiin, eivätkä humanistit itse kertoneet omasta arvostaan tai alastaan, paitsi puolustamalla omaa alaansa resurssien saamiseksi ja turvaamiseksi. Tämä antoi minulle huolestuttavan kuvan humanistisista aloista: onko todella niin, että media nostaa esiin vain alan huonon palkkauksen ja sen, miten humanisti ei arvosta omaa osaamistaan riittävästi?

Kuten Kinnarin tutkimuksessa (2012) esitetään, humanisti kuvaa monesti itseään pienipalkkaisena ja työttömäksi valmistavana. Tämä sama näkökulma esiintyy melko vahvasti myös oman tutkimukseni tuloksissa: myös mediassa nostetaan esiin alan pienipalkkaisuus. Oletus oli, että mikäli Kinnarin tutkimuksessa humanisti kuvaa itse omaa identiteettiään negatiiviseen sävyyn, sama sävy toistuu myös mediassa. Uutiset saattavat olla kuitenkin huomionhakuksia ja negatiivisten tai huomiota herättävien uutisten määrä voi olla korkeampi, kuin positiivisten ja arkisten uutisten.

Sanne Knudsenin (2017) tutkimuksessa huomattiin, miten humanisteja kuvataan monesti taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehyksen kautta. Tämä tuli ilmi myös tässä tutkimuksessa: humanistien representaatio liittyi usein taloudellisuuteen, työelämään

ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tutkimustulokset vastaavat niiltä osin toisiaan, kun tutkimuksissa oli yhtäläisyyttä. Knudsen (2017) tutkii myös esimerkiksi sitä, miten hyvin humanisti tunnetaan käsitteenä. Tätä omassa tutkimuksessani ei ole, mutta sen tutkimus voisi olla kiinnostava jatkotutkimusaihe myös suomalaisten keskuudessa. Humanisti ja humanismi eivät ole täysin selkeitä ja aukottomia käsitteitä ja kuten esimerkiksi Sanne Knudsenin (2017) tanskalaisessa tutkimuksessa käy ilmi, vastaajat eivät tiedä, mikä edes on humanismi. Tätä voisi olla kiinnostava tutkia myös Suomessa: tietävätkö ihmiset mitä on humanismi ja mitkä kaikki alat linkittyvät humanismiin?

En nostanut tutkimuksen aineistossa esiin kaikkia uutismedian tekstilajeja, kuten mielipidekirjoituksia, pääkirjoituksia tai kolumneja. Huomasin kuitenkin aineistoa etsiessäni, että materiaalia olisi löytynyt myös näistä muista tekstilajeista. Ne esiintyvät yleisölle samoissa määrin kuin uutisartikkelit tai reportaasit, mutta saattavat sisältää vielä kärkkäämpiä mielipiteitä. Myös näiden tutkiminen voisi olla antoisaa ja antaa lisätietoa siitä, miten media vaikuttaa ajatuksiin humanisteista, humanismista ja humanistisista tieteistä. Mielipidekirjoitus on tekstilajina erilainen kuin uutisteksti ja antaa enemmän mahdollisuutta kärkkäillekin mielipiteille ja monenlaisille tulkinnoille. Lisäksi mielipidetekstejä tutkimalla saataisiin selville se, millainen kuva kirjoittajilla on humanisteista ja humanistisista aloista.

Jatkotutkimuksena aihetta voitaisiin tutkia myös esimerkiksi eri humanistialojen välillä. Tutkimusaineistoa selatessa eri humanistialoista puhuttiin hieman eri sävyyn: esimerkiksi teatterikorkeakoulu ja musiikkiala saivat vielä enemmän negatiivista suhtautumista kuin esimerkiksi kielten opiskelu tai opettajuus. Tämän lisäksi tutkimusta voisi tehdä siitä, miten erilaisiin työtehtäviin suuntautuneet humanistit kuvataan medioissa. Esimerkiksi opettajan tai viestinnän asiantuntijan kuvaukset voisivat erota toisistaan. Erilaiset suhtautumiset eri alojen välillä kertovat myös siitä, että käsitys humanistisista aloista vaihtelee. Ei ole täysin aukotonta vastausta siihen, mitkä kaikki ovat humanistisia aloja.

Tämän lisäksi humanisteihin suhtautumista voisi tutkia myös muissa medioissa tai esimerkiksi iltapäivälehtien kommenttiosiossa. Erilaiset anonyymit kommenttikentät tarjoavat mielenkiintoista, sensuroimatonta näyttöä siitä, minkälaisena humanistit koetaan. Kinnarin (2012) tutkimuksessa selvitettiin humanistien itsensä näkemystä kommenttikentässä, mutta ulkopuolisten näkemys voisi erota tästä merkittävästi. Kaikille mahdollisesti tutut lausahdukset ”huuhaa-humanistista” voisivat korostua kommenttikentässä, vaikka itse media ei nosta niitä esiin.

Suomalainen media pitää suhtautumisen humanisteihin melko neutraalina, mutta uutisaiheet on valittu usein korostamaan muita aloja humanistisia aloja parempana ja humanistisia aloja enemmän apua tarvitsevina. Uutisten huomiohakuisuus saattaa vaikuttaa aiheisiin, joita uutisteksteihin valitaan, mutta tietynlainen uutistekstin neutraalius kuitenkin säilyy läpi aineiston. Suurimmat negatiiviset nostot näkyvät

esimerkiksi humanististen alojen resurssipulaa kuvatessa. Haastattelut ovat selkeästi uutistekstien kärjistetyimpiä kohtia ja itse journalistin laatima teksti on yleisesti melko neutraalia. Haastattelussa käytetyt kysymykset ja kysymyksenasettelu voivat tietysti vaikuttaa vastauksiin ja uutisteksteihin voidaan nostaa melko kärjistettyjä mielipiteitä ja irrottaa asioita kontekstistaan, saaden asian kuulostamaan tiukemmalta.

Tutkimuksessa diskursseja ja representaatioita kuvataan monin kielellisin, sisällöllisin ja kontekstuaalisin keinoin ja niiden kautta voidaan ajatella ilmiön kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Humanististen tieteiden arvostusta tulisi lisätä ja näkökulmiksi nostaa esimerkiksi humanistien työllisyys ja se, mitkä kaikki alat ovat humanistisia tieteitä.

Humanististen tieteiden ja teknillisten alojen välistä stereotyyppistä kuilua ei tulisi korostaa median toimesta, sillä nykyään pää- ja sivuaineiden ja erilaisten tutkintokokonaisuuksien vuoksi rajatkin ovat häilyviä. Se, mikä tai kuka on humanisti, ei ole niin yksiselitteistä, että sitä voisi käyttää määritteenä.

Talouden ja yhteiskunnan näkökulmasta humanististen alojen tuottavuutta ei nostettu aineistossa juuri lainkaan esiin, mikä osaltaan luo tarpeettomuuden ja yhteiskunnallisen tuottamattomuuden tunnetta ja ajatusta. Humanisteista luotu kuva on rakennettu pitkälti niin, että humanistit tarvitsevat niin rahallista apua kuin apua työllistymiseen ja urasuunnitteluun. Aineistosta ei nouse esiin asioita, joiden mukaan humanisti pystyisi pärjäämään itsenäisesti, osana yhteiskuntaa ja olemaan tuottava yhteiskunnan jäsen. Tämänkaltainen avuntarpeen korostaminen esiintyy aineistossa ja yhdistää kaikkia representaatioita ja diskursseja edes pienissä määrin.

Humanististen tieteiden arvostusta lisäisi ehdottomasti tieto siitä, mikä kaikki on humanismia ja siitä, miten humanistit voivat omalla toiminnallaan olla yhteiskunnassa merkittävässä asemassa, eivätkä tarvitse rahoitusta ministeriöistä tai lahjoituksia säätiöiltä. Olisi mielenkiintoista tutkia, esiintyykö vastaavaa avustusten ja avun antamisen korostamista muiden alojen representaatioissa vai esitetäänkö esimerkiksi ekonomit ja insinöörit enemmän tuottavana yhteiskunnan jäsenenä.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 2012: Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Belfiore, Eleonora 2014: 'Impact', 'value' and 'bad economics': Making sense of the problem of value in the arts and humanities. *Arts and Humanities in Higher Education*. 14. 95–110.
- Cotter, Colleen 2010: News Talk: Investigating the Language of Journalism. Cambridge, New York: Cambridge University Press.
- Fairclough, Norman. Suom. Blom, Virpi & Hazard, Kaarina 1997: Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.
- 2003: Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research. London, New York: Routledge.
- Haapanen, Lauri, Kääntä, Liisa & Lehti, Lotta 2018: Diskurssintutkimus – monitieteinen ja monimenetelmäinen ala. Teoksessa Lehti, Haapanen & Kääntä (toim.). *Diskurssintutkimuksen menetelmistä. On the methods in discourse studies*. A-FinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2018 / no. 11. 4–19.
- Halliday, M. A. K. & Matthiessen, Christian M. I. M. 2013: Halliday's Introduction to Functional Grammar. 4th ed. Abingdon: Routledge.
- Heikkilä, Tuomas & Niiniluoto, Ilkka 2016: Humanistisen tutkimuksen arvo: Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta. Rooma: Institutum Romanum Finlandiae.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2016: Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi 2016: Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa Jokinen, Juhila, Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kinnari, Jaana 2012: Humanistien identiteetti ja jäsenyys Suomi24-verkkokeskustelussa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Knudsen, Sanne 2017: Thinking inside the frame: A framing analysis of the humanities in Danish print news media. *Public Understanding of Science*, 26(8), 908–924. <https://doi.org/10.1177/0963662517693452>. 28.3.2023.
- KS= *Kielitoimiston sanakirja*. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisu 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. – <http://mot.kielikone.fi/mot/jyu/netmot.exe?mot-portal=80>. 13.2.2023.
- Kuutti, Heikki 2015: Todenmukainen journalismi. Jyväskylä: Grano.
- Luukka, Minna-Riitta 2008: Näkökulma luo kohteen: Diskurssintutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa Sajavaara, Kari & Piirainen-Marsh, Arja (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö*. 133–160. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Matikainen, Ojala, Horowitz & Jääsaari 2021: Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Media-alan tutkimussäätiö 2022: Utismedia verkossa. Reuters-instituutti. Suomen maara-portti. https://www.mediaalantutkimussaatio.fi/wp-content/uploads/Raportti_Reuters-Uutismedia-verkossa_2022.pdf. 12.9.2022.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009: Kurssi Kohti Diskurssia. Tampere: Vastapaino.
- 2019: Uusi Kurssi Kohti Diskurssia. Tampere: Vastapaino.
- Pietikäinen, Sari 2008: Kriittinen diskurssintutkimus. Teoksessa Sajavaara, Kari & Piirainen-Marsh, Arja (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö*. 2. muuttam. p. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

- Potinkara, Nika, Raippalinna, Liia-Maria & Turunen, Arja 2022: Diskurssintutkimus. Teoksessa Fingerroos, Outi, Kajander, Konsta & Lappi, Tiina-Riitta (toim). *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*. Tietolipas. Nro 274. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 329–350. <https://doi.org/10.21435/tl.274>. 7.11.2022.
- Pyykkö, Riitta, Tolonen, Mikko, Levä, Kimmo, Mahlamäki-Kultanen, Seija, Pantermöller, Marko, Pettersson, Torsten, Saarinen, Sini & Huusko, Mira 2019: Humanistisen alan korkeakoulun arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Silvennoinen, Heikki: 2015 Median muovailtavana. *Aikuiskasvatus*, 35(3), 162–163.
- Solin, Anna 2012: Kriittinen Diskurssintutkimus. Heikkinen, Vesa, Voutilainen, Eero, Laurerma, Petri, Tiililä, Ulla & Lounela, Mikko (toim.) Teoksessa *Genreanalyysi: Tekstilajitutumuksen Käsikirja*. 558–563. Helsinki: Gaudeamus.
- Summ, Annika & Volpers, Anna-Maria 2016: What's science? Where's science? Science journalism in German print media. *Public Understanding of Science*, 25(7), 775–790.
- Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli 2018: Laadullinen Tutkimus Ja Sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkka, Hanna: 2021: Tutki Ja Kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- VISK = Hakulinen, Auli, Vilkuna, Maria, Korhonen, Riitta, Koivisto, Vesa, Heinonen, Tarja Riitta & Alho, Irja 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk>. 1.3.2023.
- Väliverronen, Esa 2012: Median kuviteltu valta. Teoksessa Karppinen, Kari & Matikainen, Janne. (toim.) *Julkisuus Ja Demokratia*. Tampere: Vastapaino.
- Yle uutiset 2019: Katso, mihin korkeakouluihin oli vaikeinta päästä ja mille alalle pääsi helpoiten – taidealalla tiukkaa, tekniikkaan vähiten tungosta. <https://yle.fi/a/3-10852916>. 17.3.2023.
- Webb, Jen 2009: *Understanding Representation*. Los Angeles, California: SAGE.
- Wodak, Ruth 2001: What CDA Is About – A Summary of Its History, Important Concepts and Its Developments. Teoksessa Wodak, Ruth & Meyer, Michael (toim.) *Methods of Critical Discourse Analysis*. 1st edit. Los Angeles: Sage. 1–15.

LIITTEET

LIITE 1

Tekstiviite	Aineiston lähdeviite
U1	<i>Humanistiopiskelijat perustivat Instagram-tilin, sillä opetusta vaivaa "huutava resurssipula" – dekaani ei tunnista ongelmaa. Yle Uutiset 14.6.2022.</i>
U2	<i>Helsingin yliopiston musiikkitieteen kohtalosta heräsi huoli, kun opettajien määrä kutistui minimiin – dekaani: "Kyllä meillä niukkuutta on". Yle Uutiset 26.3.2021.</i>
U3	<i>Sopuhintaisia lonkeroa ja erikoisia juomapelejä – selvitimme, missä eri alojen opiskelijat juhliivat Jyväskylässä. Keski-suomalainen 27.8.2022.</i>
U4	<i>Paljonko sinun korkeakoulustasi valmistuneet tienaaavat? Uusi tutkimus laittoi yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestykseen. Yle uutiset 12.7.2019.</i>
U5	<i>Uutisen takana: Ammattikorkeakoulun valintakokeet menevät uusiksi – kaikki paitsi humanistit joutuvat ratkomaan matemaattisia pulmia. Keski-suomalainen 10.1.2019.</i>
U6	<i>Koneen säätiöltä miljoonalahjoitus humanistiseen tutkimukseen – Turun yliopistolle 600 000 euroa. Turun Sanomat 12.5.2022.</i>
U7	<i>Helsingin Sanomien pääkirjoitus sai yliopistoväen veren kuohumaan: "Siellä oli onnettomia sanankäänteitä", myöntää päätoimittaja. Yle Uutiset 9.4.2021.</i>
U8	<i>Yle: Suomen parhaiten palkatut humanistit tulevat Jyväskylän yliopistosta. Keski-suomalainen 13.7.2019.</i>
U9	<i>Vastavalmistunut, älä ahdistu työnsaannista, avoimia paikkoja on "yllättävän paljon". Ilta-Sanomat 6.9.2020.</i>
U10	<i>Itä-Suomen yliopisto aloittaa uuden mentorointiohjelman humanisteille. Yle uutiset 8.7.2020.</i>
U11	<i>Yle jatkaa humanistien ykkösenä. Yle uutiset 2.6.2022.</i>
U12	<i>Kuvat: näin Tampereen teekkarit ja humanistit juhliivat ylioppilaskunnan ensimmäisissä vuosijuhlissa – katso, ketkä kaikki olivat paikalla. Aamulehti 19.10.19.</i>

U13	<i>Tampereen ylioppilasmédian päätoimittaja on autoihin erikoistunut skeittari Teiskon peltojen keskeltä – "Uudesta lehdestä ei tule mikään image". Aamulehti 28.4.2020.</i>
U14	<i>Tampereen yliopiston tutkija palkittiin vuoden humanistipalkinnolla – seuraavaksi historioitsija Ville Kivimäki tutkii suomalaisten sotainia: "Yleensä historian näkökulmasta" Aamulehti 21.10.2020.</i>
U15	<i>Helsingin Sanomien pääkirjoitus sai yliopistoväen veren kuohumaan: "Siellä oli onnettomia sanankäänteitä", myöntää päätoimittaja. Yle uutiset 9.4.2021.</i>
U16	<i>Humanisteille aukeaa nyt yllättäviä uramahdollisuuksia – Mikko Leskelästä piti tulla pappi, mutta hän perusti konsulttifirman. Helsingin Sanomat 27.12.2019.</i>
U17	<i>Näin eri korkeakouluissa opiskelleet tienaaovat: Helsingin yliopisto yllättäen huonoin – katso oman opinahjosi tilanne. Iltalehti 29.7.2019.</i>
U18	<i>Työelämän valtasi villitys, jonka jokainen pitkään töitä tehnyt osaa – sen pohja on hyväntahtoisuudessa. Helsingin Sanomat 22.3.2019.</i>
U19	<i>Taiteiden tutkimus on pulassa Helsingin yliopistossa – Professorikato kuormittaa opettajia, opiskelijat jäävät vaille opetusta: "Tilanne on raskas". Helsingin Sanomat 8.2.2021.</i>
U20	<i>Koneen säätiö tukee Suomen yliopistojen pulassa olevaa taiteiden tutkimusta miljoonilla euroilla: Elokuva-ala saamassa uuden professuurin Helsinkiin. Helsingin Sanomat 12.5.2022.</i>